

---

8 / 1990

Helsingin yliopiston kielikeskuksen juhlaseminaari
Pirkko Muikku-Werner 2

Tulevaisuuden haasteet korkeakoulujen kielten opetuksessa
Jaakko Numminen 6

Handlungsorientierung - ein neues Paradigma im kommunikativen
Fachsprachenunterricht für Studenten der Wirtschaftswissen-
schaften?
Jürgen Matthies 10

KIRJAKATSAUS - BOOKS BRIEFLY

Grammar Dictation 17
Sprachen in den Wissenschaften 19
Cognitive Linguistics - uusi aikakauslehti 21

HAETTAVANA - VACANCIES 23

TIEDOTUKSIA - INFORMATION

Nauhoitepalvelu tiedottaa 24
KITU - Kielentutkijoiden tietokanta 25
AFinLA:n 20-vuotisjuhlasymposium 26
Taphtumia 28

ENGLISH SUMMARY 43

Kielikeskusuutisia   **Language Centre News**

Julkaisija: **Korkeakoulujen kielikeskus
Jyväskylän yliopisto
Seminaarinkatu 15
40100 Jyväskylä**

**Puh. 941 - 601 211 (vaihde)
Telefax 941 - 603 521**

Vastaava toimittaja:
Editor-in-chief: **Pirkko Muikku-Werner
puh. / tel. 941 - 603 529**

Toimittajat:
Editors: **Minna-Riitta Luukka
(artikkelit, articles)
puh. / tel. 941 - 603 533
E-mail: luukka@finju.bitnet**

**Helena Valtanen
(ilmoitukset, kirjakatsaukset, reviews
editor)
puh. / tel. 941 - 603 542**

**Nimellä varustetut kirjoitukset edustavat kirjoittajien omaa
näkökantaa.**

**Lehteen tarkoitetun materiaalin tulee olla toimituksessa
ilmestymiskuukautta edeltävän kuun 15. päivään mennessä.**

EDITORIAL

Kansainvälistymisestä ovat lausuneet mielipiteensä niin asiantuntijat kuin muodikkaisiin aiheisiin tarttuvat maallikotkin. Toiset pelkäävät kansallisen identiteetin puolesta, toiset uumoilevat uusia ulottuvuuksia. Yliopistot ovat suhtautuneet asiaan alkutakeltelun jälkeen myönteisesti: vierailevia luennoitsijoita ja opiskelijoita tulee etäisiltä mailta, ja omia opiskelijoita kannustetaan täydentämään opintojaan ulkomailla. Visio yhtenevästä Euroopasta ja yleismaailmallisesta sivistyksestä onkin toki kaunis.

Ulkomaisten kontaktien vilkastuminen edellyttää tietysti enenevässä määrin kielitaitoa. Opetusta pyritäänkin tehostamaan ja ulottamaan entistä laajemmalle alueelle. Vieraalla kielellä on kyettävä sekä suulliseen että kirjalliseen viestintään. Tällaista kehitystä on tuettava, ja toivottavasti lisääntyvien vaatimusten täyttämiseen kohdistetaan myös varoja.

Kansainvälistymisen haasteisiin vastattaessa ei kuitenkaan sovi unohtaa, että me elämme tässä ja nyt. Todellisuudessa yliopistojen tulosta mitataan valmistuvien määrällä. Huoli on yleinen ja yhtäläinen: opiskeluaajat pitenevät, ja opinnot keskeytetään entistä useammin. Ilmiöön on löydettävissä monia syitä, joista keskeisin on edelleenkin pro gradu -työn kirjoittaminen. Tutkielman laatiminen nykyisellään ei enää kaadu kyvyttömyyteen käyttää ulkomaisia lähdeoteoksia vaan tieteellisen kirjoitelman lajivierauteen.

Eikö sitten äidinkieltä opeteta yliopistoissa? Opetetaan toki, mutta hyvin usein väärään aikaan ja väriä määriä. Ei voi olettaa ensimmäisen tai toisen vuoden opiskelijan kiinnostuvan etätavoitteena siintävästä tutkielmasta, kun päähuolena ovat vielä viitemerkintöjen korrektius ja puuttuvan konekirjoitustaidon luomat pulmat. Lyhyillä kurseilla on usein pakko keskittyä osataitojen vahvistamiseen, esim. referoinnin tekniikkaan tai kohesiivisen tekstin rakentamisohjeisiin. Lisäksi opiskelijoita hämmentää käytänteiden kirjavuus: äidinkielen opettaja sanoo yhtä, vieraan kielen opettaja toista. Jos taitojaan haluaisi täydentää ja etsii kirjastosta tieteellisen kirjoittamisen oppaita suomen kielellä, löytää vain muutaman. Jos taas vilkaisee vastaavaa tarjontaa englantia äidinkielenään puhuville, ero on huikea: kirjoittamisen apuneuvoja löytyy hyllymetreittäin.

Vieraan kielen ja äidinkielen opettajan olisikin välttämätöntä tehdä yhteistyötä, sillä kirjoitelmien laadinta ei ole kielikohtainen kyky. Luonnollisinta olisi kehittää taitoja ensin äidinkielellä, joskin niitä olisi hyvä harjoittaa heti myös vieraalla kielellä. Onnistuneista tuloksista olisi iloa monelle: saavutetut valmiudet hyödyttävät sekä niitä opiskelijoita, jotka lähtevät ulkomaille, että niitä, jotka yrittävät ylittää liian korkealle asettuneen gradu-rimansa kotimaassa.

Pirkko Muikku-Werner

**HELSINGIN YLIOPISTON KIELIKESKUKSEN
JUHLASEMINAARI
Tulevaisuuden haasteet
korkeakoulujen kielten opetuksessa**

**Pirkku Muikku-Werner
Korkeakoulujen kielikeskus**

Helsingin yliopiston kielikeskus osallistui yliopistonsa 350-vuotisjuhliin järjestämällä 7.9.1990 juhlaseminaarin. Vasta 13-vuotias kielikeskus on kasvanut yhdeksi yliopiston suurimmista laitoksista: opetusta annetaan vuosittain noin 28 000 tuntia kursseilla, joihin osallistuu yhteensä 9 000 opiskelijaa.

Opetusministeri **Ole Norrback** tähdensi kansainvälistymisen vaatimia kielitaidollisia valmiuksia mutta muistutti ruotsin kielen merkityksestä pohjoismaisessa yhteistyössä. Ruotsiin ei hakeuduta opiskelemaan, eikä yleensääkään mahdollisuutta täydentää opintoja ulkomailla hyödynnetä vielä täysmittaisesti. Onko esteenä edelleenkin suomalainen perfektionismi: pelätään kohtuuttomasti virheitä, vaikka juuri niiden kautta opitaan. Opetuksessa olisikin korostettava entistään kykyä käyttää kieltä, tulla toimeen vieraalla kielellä. Vastaavasti Suomeen tulevat "vaihto-opiskelijat" olisi perehdytettävä kulttuuriimme; heille olisi järjestettävä eritasoisia ja -tavoitteisia kursseja.

Vararehtori **Nils-Erik Saris** luonnehti puheenvuorossaan asenteiden ja kielitaidon välisiä suhteita. Ihanteena kansanmies on osittain korvautunut englantia puhuvalla, laskettelevalla ja golfia pelaavalla kaupunkilaisella. Useiden kielten hallintaa arvostetaan, ja historian painolasti saa väistyä - myös venäjän ja saksan taitajia tarvitaan. Asenteenmuutos onkin välttämätön, sillä Suomen kilpailuasema yhdentyvässä Euroopassa ei ole kovin vahva. Monipuolinen kielitaito on hyvä perusta maamme mainostamiselle. Tehostettu koulutus ei kuitenkaan ole välttämätöntä vain huomista varten, vaan sitä on tarjottava myös tästä

päivästä vastaavalle, jo loppututkinnon suorittaneelle aikuisväestölle.

Puheenvuoroja seurannutta paneelikeskustelua verotti maailmanpoliittinen haaste: Summit-tapaaminen esti osastopäällikkö **Ralf Fribergin** mukanaolon. Kun lisäksi kansliapäällikkö **Jaakko Numminen** oli sairastunut, kutsuttiin keskustelijoiden rivistöä täydentämään pyydettyjen yleisökysymysten esittäjät. Puheenjohtajana toimi professori **Matti Rissanen**.

Kielikeskuksen vakinainen johtaja **Eija Ventola** kertoi avauspuheenvuorossaan kielikeskusten nykyisistä ja tulevista tehtävistä. Opiskelun ja työelämän kielitaitovaatimusten osittainen erilaisuus johti aikoinaan kurssien sisällön kahtiajakoon: tekstinyymmärtämisen lisäksi korostettiin myös suullista kielitaitoa. Nyt viestintätapojen nopeat muutokset - elektroninen posti ja multimedit - edellyttävät kykyä kirjalliseenkin viestintään. Paitsi vieraskielisen tieteellisen tekstin tuottamisvaikeuksia kielikeskus haluaisi tutkia myös erilaisia kansainvälistyvän työelämän kommunikaatiotilanteita sekä hyödyntää saatuja tuloksia opetustyössä.

Opiskelijan kielitaitotarpeet 1990-luvulla ovat Ventolan mukaan moninaiset. Yhä useammat opiskelevat ulkomailla, jolloin minimitalo - kyky sulattaa informaatio toisten tuottamista kirjallisista teksteistä - ei enää riitäkään. Epäonnistuminen kulttuurisidonnaisissa kommunikaatiotilanteissa on turhauttavaa. Onko kielikeskusten annettava henkiinjäämiskoulutusta muille maille lähteville? Onko yhteiskunta valmis lisäämään voimavaroja kielenopetukseen, sen tutkimiseen

ja tutkimuksen soveltamiseen, jos kielikeskukset omalta osaltaan pyrkivät kehittämään opetustaan työelämän ja yhteiskunnan kansainvälistymishaasteiden mukaisesti? Muun muassa näihin kysymyksiin toivottiin löydettävän vastaus.

Kansliapäällikkö **Nummisen** alustuksessa (alustuksen luki kielikeskuksen vs. johtaja **Anu Virkkunen**) viitattiin kielitaidon määrällisten ulottuvuuksien muutoksiin. Alustus julkaistaan Kielikeskusuutisissa sivuilla 6-9.

Tutkimusjohtaja **Elisabeth Helander** kohotti opettajan itsetuntoa: hänen mielestään kielenopetus on suuri kansallinen tehtävä. Hän toivoi kouluissa ohitettavan virheet puhutun kielen harjoittelussa mutta totesi toisaalta kirjoitetun viestin korrekisuusvaatimuksen ehdottomuuden: ulkomaille lähtevän tekstin on oltava virheetöntä. Erityisalojen sanaston tuntemuksen lisäksi tavallisessa vuorovaikutuksessa tarvitaan myös small talk -taitoa. Usein on tärkeää vain sanoa mitä tahansa, sietäväthän jotkin kulttuurit hiljaisuutta huonosti. Nykyisin kielten opiskeluun motivoivat juuri todelliset tarpeet: nuorison runsas matkustaminen, ulkomaiset opiskelijat ja yritysten lisääntyneet kansainväliset kontaktit toimivat interaktion "luonnollisena" kannustimena. Muualta tulevat tutkijat ja opiskelijat rikastuttavat monin tavoin yliopistoelämää sekä lisäävät mahdollisuuksia saada perusopetusta vieraalla kielellä.

Helsingin yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen johtaja **Ritva Jakku-Sihvonen** puuttui epäkohtaan, joka on ilmennyt aikuisopetuksessa: varsin monet keskeyttävät kurssin. Olisi selvitettävä, miksi näin käy. Onhan varsinkin harvinaisten kielten hallinta erityiskvalifikaatio, josta jopa maksetaan. Myös täydennyskoulutuskeskus pyrkii lisäämään vieraskielistä opetusta ja hyödyntämään ulkomaista asiantuntija-apua.

Filologeja edusti apul. prof. **Marja-Leena Piitulainen**, joka nimesi myös kielten laitoksien tavoitteeksi tutkimuksen ja opetuksen laajenemisen sekä

eksoottisiin kieliin että kielen sisäisiin variantteihin, erilaisiin tekstilajeihin jne. Ulkomaille lähtevien myötä korostuu kommunikatiivisen ja kulttuurisen kompetenssin merkitys: maantuntemuksen integrointi opetukseen on entistä tärkeämpää.

Korkeakoulujen kielikeskuksen johtokunnan puheenjohtaja, professori **Kari Sajavaara** muistutti resurssien asettamista rajoista: kunnollista opetusta ei anneta niille, jotka jo osaavat hyvin. Pakollisten vaatimusten täyttäminen johtaa "rimanylitysopetukseen", joka ei innosta opettajaa eikä opetettavaa. Kuitenkin erityisesti kommunikatiivisia valmiuksia tarvitsisivat kaikki. Viestintäkykyä lisättäessä ei ole tarpeellista miettiä ahdasrajaisesti, mitä kieltä käytetään. Jos luetun ymmärtäminen tai tieteellinen kirjoittaminen tuottavat vaikeuksia äidinkiellellä, hankaluudet eivät hävinne vain vieraiden kielten taitojen karttuessa. Tarvittaisiin kiinteää yhteistyötä äidin- ja vieraan kielen opettajien välillä. Hyödyllisiä tutkimuskohteita olisivat kulttuurienvälinen kommunikaatio, aikuisten kielenoppimisongelmat, kieltenopettajien ammattitaidon kehittämismahdollisuudet jne.

Ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja **Saara Soikkeli** totesi opiskelijoiden suhtautuvan kieliopintoihin yleensä myönteisesti. Kiinnostus ei rajoitu Keski-Euroopan kieliin, vaan esim. kansainvälinen tiedonkulku ja talousyhteistyö mutta myös ympäristöongelmien globaalisuus ja maailman taloudellinen epätasa-arvo haastavat muidenkin kulttuurien ja kielten tuntemukseen. Opiskelijat toivovat vieraskielisiä kursseja, joiden suorituksella voitaisiin korvata osia kieliopinnoista.

SUKOLin puheenjohtajan **Leena Tuomi-harjun** mukaan peruskoulun ja lukion edellytykset antaa hyvä pohja kielitaidolle ovat kaventuneet. Tuntimäärät ovat vähentyneet ja valinnanmahdollisuudet todellisuudessa vähäisiä. Opettajat ovat huolissaan oppilaiden lisäksi myös seuraajistaan sekä oman ammattitaitonsa ylläpidosta. Ovatko kielten

laitokset ottaneet huomioon suurten ikäluokkien eläkkeelle jäämisen? Opiskelijoiden vuosittainen kiintiö on pieni - tosin ala ei ole kovin suosittukaan! Kieltenopettajan omat taidot ränsistyvät uhkaavasti; yliopistolta toivottaisiin jatkokoulutusta.

Paneelia seuranneessa keskustelussa havaittiin yksimielisyys tavoitteista. Kielitaitoa olisi monipuolistettava: niin opettavien kielten kuin yksittäisen kielen harjoitettavien osa-alueiden lukumäärää olisi lisättävä. Tämän mahdollistaisi resurssien uusjako. Itseopiskelun avulla voidaan oppia monia perusasioita, jolloin voimavaroja vapautuisi aikaisempaa monimuotoisempien, vapaaehtoisten kurssien järjestämiseen. Näin kielikeskus voisi huolehtia esim. kieltenopettajien jatkokoulutuksestakin.

Iltapäivän osuus oli kielitieteellinen; kielikeskusopetuksen ja yleensäkin kielten opettamisen kehittämismahdollisuuksia pohtivat professorit Nils Erik Enkvist, Viljo Kohonen ja Kimmo Koskenniemi.

Akateemikko Nils Erik Enkvist käsitteli teemaa "Tekstilingvistiikka ja kielikeskusopetus". Hänen mielestään on valitettavaa, että koulujen kieltenopettaja on kuin alemman oikeusasteen tuomari, jonka toimia valvoo korkein oikeus - ylioppilaslautakunta. Kielitaito ympäröidään lainsäädännöllä; rikkeet luokitetaan asteikolle "2 - 9 pisteen virheet". Niiden laskemisen asemesta olisi päästävää onnistumisen mittaamiseen, sillä interaktion etenemistä myönteisesti ei takaa pelkkä detaljien korrekti hallinta. On pyrittävä laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä: meidän on tunnettava kielelliset mekanismit, jotka liittyvät virkkeitä toisiinsa, ja periaatteet, joiden mukaan predikaatiot on tekstuaalistettavissa mielekkääksi sisällöksi. Lisäksi olisi selvitettävä, miksi jokin strategia on tarkoituksenmukaisempi kuin toinen.

Näiden keskeisten seikkojen lisäksi Enkvist toi esiin pragmatiikkaan liittyviä ongelmia. Ei ole itsestään selvää, milloin puhutaan, milloin vaietaan. Jos taidot

eivät riitä, miten selviydytään? Miten voitetaan aikaa, korjataan, epäröidään tai ollaan kohteliaita vieraalla kielellä? Yksinomaan kieliopin hyvä hallinta voi johtaa jopa tavoitteiden vastaisesti interaktion epäonnistumiseen, koska puhujan odotetaan saavuttaneen myös samantasoisia kulttuurisia valmiuksia. Heikko kielitaito on hälytin - elefantin-kaan ei voi olettaa selviävän posliini-kaupasta vitriinejä vaurioittamatta! Silti ei varmasti ole ekonomista pyrkiä esim. huonoon ääntämykseen, jotta viestittäisiin muistakin odotettavissa olevista kömmähdyksistä. Mielekkäämpää on, jos kulttuurintuntemusta kartutetaan muiden seikkojen opetuksen ohessa. Juuri tekstilingvistiikka tarpeeksi laajasti ymmärrettynä tarjoaa taloudellisesti edullisia ratkaisuja kommunikatiivisten taitojen opetukseen.

Professori Viljo Kohonen keskittyi kielikeskusopetuksen pedagogisiin haasteisiin. Hän kertoi kiinnostavista kokeiluista, joissa vierasta kieltä on opetettu äidinkieltä hyödyntämättä - nollatasolta lähtien - kohdemaata käsittelevien lehti-artikkeleiden ja luentojen avulla. Tärkeää on ollut tekstin ja puheen sisällön ymmärtäminen. Lingvistinen tarkkuus on tällöin vasta etätavoitteena. Yleensäkin sisältöpainotteisessa kielienopetuksessa pyritään ensisijaisesti asioiden oppimiseen; kieli on työväline, jota käytetään tiedollisten sisältöjen opiskeluun kohdekielellä. Tämänäyttävät menetelmät, esim. erilaiset kielikylyohjelmat (immersion programs/bilingual education), edesauttavat viestinnällisen itseluottamuksen kehittymistä ja motivoivat opiskelua. Uusien haasteiden vuoksi opettaja tarvitsee täydennyskoulutusta, jonka pitäisi olla pitkäjännitteistä, jaksottua useamman vuoden ajalle. Opettajien välisen yhteistyön merkitystä on entisestään korostettava: innovatiivisen pedagogin henkivakuutus on tukiryhmä. Lisäksi opettajan olisi ajateltava itseään oman työnsä tutkijana, havainnoijana, joka ratkaisee käytännönläheisiä ongelmia joko itse tai välittää niitä edelleen muiden pohdittavaksi.

Professori Kimmo Koskenniemen aiheena oli tietokone kielenopetuksessa. Eri kielten kuvaukseen voidaan soveltaa kaksitasomallia. Jokaisesta kielestä voidaan laatia säännöt, joiden avulla voidaan nopeasti löytää jokaiselle leksikaaliselle representaatiolle sen korrekti pintapresentaatiot (lasiIA -> laseja; tällainen kuvaus helpottaa toisistaan poikkeavien muotojen (eusse <-> avoir) tunnistamista ja yhdistämistä. Kaiken kaikkiaan on mahdollista luoda erittäin pieneen tilaan mahtuva sanasto, jossa kuvataan niin sanavartalot kuin kaikki mahdolliset suffiksit ja prefiksikin. Lauserakenteen ja merkityksen kuvauksessa ei ole vielä saavutettu sellaista tarkkuutta, jotta niitä voitaisiin hyödyntää kielenoppimiseen. Sen sijaan suurista tekstikorpuksista voidaan hakea sanan käyttöyhteydet; tähänastiset sanakirjat eivät ole kertoneet rakenteisesta soveltuvuudesta.

Seminaarin monipuolisuus takasi yleisön tyytyväisyyden. Puheenvuorojen vaihtelevat korostukset ja asiantuntijoiden esittämät kiinnostavat vaihtoehdot säilyttivät keskustelun vireänä - uusien ajatusten kokeilu mietityttäneen monia. Jotkin esitetyistä ideoista siirtyvät suoraan KKKK:n jatkokoulutukseen; tulevissa SILC-seminaareissa tullaan pohdiskelmaan mm. niitä opetuksellisia ratkaisuja, joissa ulkomainen ja kotimainen opettaja toimivat yhteistyössä.

TULEVAISUUDEN HAASTEET KORKEAKOULUJEN KIELTEN OPETUKSESSA

Opetusministeriön kansliapäällikkö Jaakko Numminen

alustus Helsingin yliopiston
350-vuotisjuhlallisuuksiin liittyvässä
yliopiston kielikeskuksen
juhlatilaisuudessa 7.9.1990

Akateemisen koulutuksen saaneen suomalaisen yleissivistykseen on perinteisesti kuulunut valmius liikkua vieraskielisen kulttuurin piirissä. Ammattiin kuuluvaa kielitaitoa on tosin edellytetty lähinnä vain sellaisten ammattien edustajilta, joille on kuulunut ulkomaan yhteyksiä. Tällaisia ovat olleet ennen muuta professorit ja tutkijat, kielten ammattilaiset ja kaupallisen koulutuksen saanut sihteeristö.

Työelämän kansainvälistymisen seurauksena katsotaan nykyään, että koulutuksen on annettava kansalaisille sellaiset valmiudet, joita toimiminen kansainvälisessä yhteisössä edellyttää. Kansainvälistyvässä maailmassa kielitaidon merkitys on korostunut, ja suomalaisten vieraiden kielten taitoon kohdistuneet vaatimukset ovat lisääntyneet. Tästä syystä on käynyt välttämättömäksi parantaa myös korkeakoulututkinnon suorittavien kielitaitoa korkeakouluopiskeluun olennaisesti kuuluvana osana.

Korkeakoulujen tutkinnonuudistuksen tavoitteena oli toisaalta korottaa tutkintojen tasoa ja niiden tieteellistä pohjaa, toisaalta parantaa tutkintojen soveltuvuutta työelämään. Tutkinnonuudistuksen myötä yhtenäistyivät korkeakoulujen kieliopinnot peruspiirteiltään. Tutkintoasetuksen mukaan eri tiedekuntien opiskelijoilta edellytetään sekä kotimaisten kielten taitoa että koulutusohjelmasta riippuen myös yhden tai kahden vieraan kielen taitoa. Vieraan kielen taito tulee osoittaa sekä suullisesti että kirjallisesti. Kielitaito voidaan osoittaa niissä kielissä, jotka kuuluvat peruskoulussa ja lukiossa opetettaviin kieliin. Tutkintoasetusten myötä tulivat siis kielitaitovaatimusten kohteiksi kaikkien alojen opiskelijat, yhtä

hyvin diplomi-insinöörit kuin matemaatiikan lehtorit, agronomit ja oikeustieteilijät. Olenkin arvioimassa, että korkeakoulujen tutkinnonuudistuksen myönteisiin saavutuksiin kuuluu kieltenopetuksen järjestely ja kattavan kielikeskusten verkon syntyminen.

Korkeakoulujen kielikeskukset ja kieltenopetuksen asiantuntijat ovat viime vuosikymmenen aikana tehneet vaativaa työtä kielitaidon opettamisessa korkeakouluopiskelijoille sekä kunkin tieteenalan oppimateriaalin tuottamisessa. Samalla ne ovat toimineet uuden ajattelutavan ja asenteiden tienraivaajina. On kuljettu pitkä tie vanhasta pro exercitiosta nykyiseen eritysalojen kieltenopetukseen. Tutkimus- ja kehittämistoiminta on antanut arvokasta virikettä myös yleiskielitaidon opetukseen. Tehtävää tosin on luonnollisesti edelleen tällä alueella.

Kansainvälistymisen jatkuessa ja vaatimusten kasvaessa työelämä edellyttää myös muiden tietojen ja taitojen kuten Euroopan alueiden kulttuurin, historian ja talouselämän tuntemuksen sekä työntekijöiden sopeutumiskyvyn ja joustavuuden lisääntymistä. Myös tähän tulee vaikuttaa kehittämällä korkeakoulujen opetussuunnitelmia. Kielitaitoa pidän kuitenkin tärkeimpänä, koska se parhaimmillaan tuo mukanaan muitakin tietoja ja olojen yleistä ymmärrystä.

Vieraiden kielten taidon edellytetään nykyään olevan laadullisesti entistä parempaa. Samalla tarvitaan yhä useampien kielten taitoa. Korkeakoulujen kieltenopetuksen keskeisenä tulevaisuuden haasteena on näin ollen edistää aikaisempien oppilaitosten antamaa kielitaitoa ja tukea hyvän ja monipuolisen kielitaidon

hankkimista. Tämä merkitsee ponnistusten suuntaamista sekä korkeakoulujen tutkintoihin sisältyvään kaikille pakolliseen kieltenopetukseen että myös kielikeskusten antamaan vapaaehtoiseen kielikoulutukseen.

Ymmärrän, ettei vastuuta akateemisen kansalaisen alakohtaisen kielitaidon kehittämistä tule liiaksi sälyttää korkeakoulujen eikä perustutkintovaiheessa olevan opiskelijan harteille. Kielitaidon hankkiminen ja ylläpitäminen on - kuten omasta kokemuksesta tiedämme - yksilön koko elämän kestävä hanke, jossa eri koulumuodoissa annettavalla koulutuksella, työelämän eri koulutustavoilla ja myös yksilöllä itsellään on henkilökohtainen vastuunsa.

Tärkeimmässä asemassa on maan kielitaidon kannalta peruskoulujen ja lukioiden kielten opetus. Kouluaikana luodaan koko elämää suuntaava kielitaidon perusta. Peruskoulussa aloitettujen kielten opetuksessa on kysymys sellaisista kielistä, joita henkilö lukee useiden vuosien ajan, kielistä, joilla hän jo kouluaikanaan alkaa solmia ulkomaan kontaktejaan ja joita hän yleensä oppii parhaiten. Koulujen kieltenopetuksen hyvät ja huonot puolet heijastuvat pitkälle myös korkeakoulun kieliopintoihin. On luonnollista, että opiskelija haluaa korkeakouluopintojensa aikana jatkaa sen kielten opiskelua, jota hän on kouluaikanaan opiskellut pisimpään ajan ja joita hän parhaiten hallitsee.

Tämä kieli on, kuten tiedämme, useimpien englannin kieli. Englannin kieli on kiistatta tärkeä maailmankieli. Suomessa tehdyt kielitaidon tarvetutkimukset osoittavat, että suomalaiset tarvitsevat englannin kielen taitoa, mutta tutkimukset osoittavat samalla, että myös muiden kielten hyvää taitoa tarvitaan. Jo 1970-luvun lopussa kiinnitimme opetusministeriössä toimineessa kieliohjelmakomiteassa vakavaa huomiota siihen, että maassamme tarvitaan vastaisuudessa henkilöitä, jotka osaavat hyvin myös muita Euroopan kieliä, kuten saksan, ranskan ja venäjän kieltä. Komitean kunnianhimoiselta tuntuu tavoite, että suomalaisilla olisi kahden tai kolmen vieraan kielen taitoa uuden

vuosituhannen alussa on osoittautunut tarpeen sanelemaksi ja suorastaan välttämättömäksi saavuttaa. Tämä näkökulma on Euroopan viimeaikaisen kehityksen myötä tullut entistä ajankohtaisemmaksi, ja olenkin ilolla pannut merkille, että saksan ja ranskan kielen valinnat ovat entistä useammassa kunnassa alkaneet lisääntyä peruskoulun ensimmäisenä vieraana kielenä. Sen sijaan on huolestuttavaa, että lukioissa on toisen vieraan kielen opiskelu tuntuvasti vähentynyt.

Konkreettisenä esimerkkinä kieltenopetuksen monipuolistamisesta voin kertoa, että opetusministeriö on viime vuosina myöntänyt noin 30 kunnalle luvan kieltenopetuksen monipuolistamiskokeiluun. Kokeilun tavoitteena on lisätä peruskoulun oppilaiden ja heidän kotiensa kiinnostusta valita ruotsin, ranskan, saksan ja venäjän kieli peruskoulun ala-asteen 3. luokalta alkavaksi ns. A-kieleksi. Kokeilu etenee siten, että näille samoille oppilaille varataan mahdollisuus aloittaa englannin kielen opinnot jo peruskoulun 5. luokalla eikä vasta 8. luokalla kuten muutoin olisi opetussuunnitelman mukaista. Kokeilusta saadut kokemukset ovat olleet siinä määrin myönteisiä, että tarkoituksena on luoda uudelle menettelylle säännökset. Tällöin kokeilulupia ei enää tarvittaisi lukuvuoden 1991-92 alusta lukien.

Korkeakouluihin tulee siis vastaisuudessa nykyistä enemmän sellaisia opiskelijoita, joilla on hyvä taito paitsi englannin kielessä myös saksan, ranskan tai venäjän kielessä. Tämä tulee monipuolistamaan korkeakoulujen kielikoulutusta. Tärkeänä pidän myös sitä, että näillä opiskelijoilla on entistä paremmat mahdollisuudet perehtyä tieteenalan opinnoissaan useilla kansainvälisillä kielillä julkaistuun kurssi- ja lähdekirjallisuuteen. Näin he saavat helpommin tietoa esimerkiksi saksankielisen ja ranskankielisen alueen tieteen saavutuksista. Tällä hetkellä, kun seuraamme Euroopan muutoksen suuntaa, ymmärrämme, että nykyiselle opiskelijapolvelle on välttämätöntä osata useita Euroopan kieliä.

On vakava puute, jos korkeakoulujen tutkintoihin sisältyvä kirjallisuus painottuu

liian yksipuolisesti englanninkieliseen aineistoon. Esimerkiksi saksan kieli on useilla aloilla vahvistanut entisestään asemiaan tieteen kielenä. Jos kurssikirjallisuudessa ei ole näkyvissä muulla kielellä julkaistua vaihtoehtoista kirjallisuutta, opiskelijoille saattaa syntyä kuva, ettei vartenotettavaa tieteellistä työtä tehdä muualla kuin lähinnä englantia puhuvissa maissa. Pidän erittäin toivottavana, että kurssivaatimuksissa yleensä olisi vaihtoehtoina useankielistä kirjallisuutta. Myönteisenä seikkana olen kuullut eräiden opiskelijoiden kertovan, että Helsingin yliopistossa on haluttu kehittää kurssikirjallisuuden vaatimuksia opiskelijoiden kielitoivomusten mukaan. Se kertoo Euroopan ja maailman moninaisuuden ymmärtämisestä. Toivon, että muissa yliopistoissa olisi yhtä hyvä tilanne.

Kieliohjelmakomitean jälkeen opetusministeriö on jatkanut kielipoliittista ohjelmaansa ja valmisteluaan. Viime vuosikymmenen puolella välissä valmistui toimikuntatyönä Euroopan ulkopuolisten kielten ja kulttuurien opetuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma. Tämä ohjelma sisältää monia ehdotuksia näiden kulttuurien opetuksen, tutkimuksen ja tuntemuksen lisäämiseksi. Euroopan ulkopuolisten kielten ja kulttuurien seurantaryhmän selvitys osoittaa, että viime vuosina on korkeakoululaitoksessa kiinnitetty huomiota Euroopan ulkopuolisten kielten ja kulttuurien opetukseen, ja virkojen määrää on tällä alueella lisätty. Helsingin yliopiston Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien laitoksen perusvoimavarot on kehitetty. Laitokselle on muun muassa saatu professuurit Itä-Aasian sekä Afrikan kielisiin ja kulttuureihin. Myös muiden alojen koulutusta ja tutkimusta on pyritty suuntaamaan näiden alueiden erityiskysymyksiin. Samaan aikaan on kielikeskusten kielivalikoima monipuolistunut, ja täydennyskoulutus on käynnistynyt ynnä oppimateriaalituotantoa on tuettu.

Tällä hetkellä toimii opetusministeriössä Euroopan kansalliskielten ja kulttuurien toimikunta. Tämä toimikunta käy lävitse Euroopan pienemmät kielten ja kulttuurit. Tähän ryhmään kuuluu maailmankieliksi katsottava espanja kieli, jonka opis-

kelun tulisi kuulua käsitykseni mukaan peruskoulun kieliohjelmaan. Espanjan opiskelun tulisi lisääntyä myös keskiasteen yleissivistävässä koulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Myös italian kieli voitaisiin lukea tähän ryhmään. Euroopan kansalliskielten toimikunta etenee pieniä kieliä selvittäessään eestistä, lätestä ja liettuasta puolaan ja unkariin, kiertää sitten Itä-Euroopan, Balkanin ja Väli-meren maiden kautta Euroopan länsilaitaa Pohjoismaihin. Tavoitteena on, että saamme luoduksi maahamme puitteet Euroopan pienten kansojen kielten taidon ylläpitämiselle. Näitä kielten taitajia ja yhteyden pitäjiä tarvitsemme Euroopan tulevassa kehityksessä, jossa pienten maiden keskinäinen tuki on tarpeen. Emme tietysti tarvitse yhtä kieltä kohden kovin monta tulkkia, kääntäjää ja tuntijaa, mutta jokaisen kielen osalta tulee olla mahdollisuus suoraan kulttuurin välittymiseen. Se jos mikään on oikeata Eurooppa-politiikkaa.

Helsingin yliopiston kielikeskus on pystynyt tarjoamaan Euroopan ulkopuolisissa kielissä varsin laaja käytännön kielitaidon opetusta. Tämän toiminnan tehostamiseen on edelleen pantava huomiota. Euroopan kansalliskielten ja kulttuurien toimikunta tulee esittämään erilaisia toimenpiteitä Euroopan kielten käytännön taidon parantamiseksi. Jos haluamme säilyttää paikkamme Euroopassa, Euroopan kieliä on osattava. Samalla voimme edellyttää, että vastavuoroisesti myös suomenkieli - ja ruotsin - luetaan eurooppalaisiksi kieliksi ja myös niiden hyväksi työskennellään.

Kansainvälistymisen näkökulmasta pyritään korkeakouluissa lisäämään ulkomaalaisten opiskelijoiden määrää. Opetusministeriön kunnianhimoinen tavoite on, että joka kolmas suomalainen opiskelija suorittaisi vastaisuudessa osan tutkinnostaan ulkomailla. Jotta suomalaiset korkeakoulut voisivat osallistua vastavuoroisiin kansainvälisiin vaihto-ohjelmiin, niillä tulisi olla tarjolla asianmukaisia opiskelumahdollisuuksia ulkomaalaisille opiskelijoille. Ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän lisääminen vaikuttaa myös siihen, että korkeakouluissa tulisi kehittää mah-

dollisuuksia opiskella kotimaisia kieliamme vieraina kielinä. Yhtenä kehittämiskohteena on myös vieraalla kielellä annettavan tieteenalakoulutuksen lisääminen. Englanninkielisen opetuksen määrä on lähivuosina kasvamassa. Meillä tulisi aikaa myöten olla mahdollisuuksia myös muunkielisen opetuksen lisäämiseen ainakin täydennys- ja jatkokoulutustyyppisenä. Tämä koskee ainakin saksankielistä opetusta. Vieraskielistä opetusta ei tulisi arvioida ainoastaan kansainvälisen kiinnostavuuden kannalta, vaan opetuksen tulisi palvella myös suomenkielisiin tutkintoihin liittyvää kansainvälistymisen tarvetta. Vieraskielisen opetuksen avulla voidaan parantaa suomalaisten korkeakouluopiskelijoiden kielitaitoa ja heidän valmiuksiaan opiskeluun ulkomailla.

Koululaitoksen puolella pyritään myös vieraskielisen opetuksen lisäämiseen opettamalla eri oppiaineita tai niiden osia vieraalla kielellä. Tietävästi on käynnistymässä englannin-, ruotsin- ja saksankielistä opetusta. Ns. kielilylyohjelmia on tulossa jo peruskoulun ala-asteelta lukien. Korkeakoulujen vieraalla kielellä annettavassa opetuksessa tarvitaan eri korkeakoulujen ja tiedekuntien yhteistyötä ja ennakkoluulotonta kokeilevaa toimintaa.

Tässä yhteydessä olen käsitellyt lähinnä kaikkien tiedekuntien opiskelijoille annettavan kieltenopetuksen ja näiden opiskelijoiden kielitaidon kehittämistä. Olen näin joutunut rajoittumaan yleisen kielikasvatuksen alueeseen. Kielitaidon ammattilaisten, kuten kääntäjien ja tulkkien, koulutus on toki tärkeätä ja uskon, että Euroopan kansalliskielten ja kulttuurien toimikunta tulee kiinnittämään tähänkin huomiota. Mutta ennen muuta kielikasvatuksen ammattilaisten - tulevien kieltenlehtoreiden - koulutuksen merkitys nousee kansainvälistyvissä maailmassa edelleen. Ilman etevä kielipedagogeja ei tulevaisuuden kielitaidon vaatimuksia pystytä toteuttamaan.

Suomi on tunnettu maailmalla edistyksestä kielipoliittisesta lainsäädännöstä ja kieltenopetuksen määrätietoista ja johdonmukaisesta kehittämisestä. Maamme koululaitoksessa on käynnissä monia valtakunnallisia ja myös paikalliseen aloitteellisuuteen perustuvia kieltenopetuksen kehittämishankkeita. Olen vakuutunut siitä, että korkeakoulujen erikoisalojen kieltenopetus pyrkii yhtä valppaasti ja aloitteellisesti vastaamaan niihin haasteisiin ja tarttumaan niihin tilaisuuksiin, joita kansainvälistyvä yliopisto ja työelämä sille tarjoaa.

HANDLUNGSORIENTIERUNG - EIN NEUES PARADIGMA IM KOMMUNIKATIVEN FACHSPRACHENUNTERRICHT FÜR STUDENTEN DER WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFTEN?

Jürgen Matthies

1. Handlungsorientierung - Recycling alter Hüte? Kritische Vorbemerkungen.

Orientierung an ganzheitlichen Konzepten des Fremdsprachenunterrichts wie: Individualisierung des Lernprozesses, Schülerorientierung, Projektunterricht und Handlungsorientierung, tauchen in den letzten Jahren immer häufiger in den Fachdidaktiken auf und man hegt manchmal den Verdacht, hier ginge es mal wieder um das planmäßige Recycling bereits vorhandener Unterrichtsmethoden.

Dagegen steht die genauso zu respektierende Ansicht, daß bei kritischer Beobachtung, wie kommunikativer Fachsprachenunterricht mit aktuellen Unterrichtsmethoden verwirklicht wird, auch Defizite erkannt werden, aus denen Konsequenzen zur Kurskorrektur entwickelt werden müssen. Keinesfalls sollte ein neues Schlagwort am fachdidaktischen Horizont als Allheilmittel bzw. Nonplus-ultra bei der Verwirklichung eines optimalen Fachsprachenunterrichts monokausal angepriesen werden. Vielmehr erscheint es notwendig, die Teilleistung der hervorgehobenen Kategorie zur Vollendung des Ganzen klar zu strukturieren und kritisch zu würdigen.

Zur Darlegung der Frage, ob Handlungsorientierung ein neues Paradigma für die Fachsprachendidaktik sein könnte, ist zu berücksichtigen, daß in allen Bezugswissenschaften Handlungsbegriffe eine wichtige Rolle spielen. Daher geht von dem Wort "Handlungsorientierung" zunächst einmal eine große Faszination aus. Seit Jahrzehnten beschäftigt sich die Schulpädagogik mit dem Prinzip des "learning by doing", wie es - parallel zur

europäischen - in der amerikanischen Reformpädagogik formuliert worden ist.(1)

Für den Bereich der fachsprachlichen Praxis war es bisher nur Polak, der allerdings sehr fragmentarisch die Grundlagen und Bedingungen eines handlungsorientierten Fachsprachenunterrichts für Fachkräfte aus der Wirtschaft beschrieben hat.(2) Daher stellt Schneider fest, daß der von Polak nachgewiesene Bedarf neue Unterrichtskonzeptionen und Materialien erforderlich macht.(3) Sie plädiert für eine intensivere Auseinandersetzung mit dem handlungsorientierten Ansatz und stellt fest, daß heutzutage nicht nur sprachliche Kompetenz gefragt ist, sondern tatsächliche Handlung das Ziel ist. Buhlmann und Fearn plädieren dafür, die fremdsprachliche "Handlungsfähigkeit in der Fachsprache" weiter zu entwickeln.(4) Damit gewinnt der fachsprachliche Unterricht erneut eine andere Qualität. Er verlagert sich in Teilen sehr stark hin zum Fachkundeunterricht.(5) Dies wird auch deutlich an den neuen Unterrichtsmaterialien vom Goethe-Institut, die auf die "Prüfung Wirtschaftsdeutsch" vorbereiten. So kommt Schneider zu der Feststellung, daß nur der kommunikativ-handlungstheoretische Ansatz einen optimalen Unterricht auf Fachsprachenniveau im Bereich der differenzierten Wirtschaftsfachsprache ermöglicht.(6) Auch Schröder vertritt die Ansicht, daß "eine Didaktik/Methodik des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts für den Bereich Wirtschaftskommunikation nach wie vor ein Defizit" darstellt und "durch disziplinübergreifende Untersuchungen begründet werden" muß.(7)

Bereits seit einigen Jahren liegen umfangreiche Forschungsergebnisse vor, die unter der Leitung von Franz-Josef Kaiser (Universität-Gesamthochschule Paderborn) im Rahmen des Forschungsprojekts "Handlungsorientiertes Lernen in kaufmännischen Berufsfachschulen (Handelsschulen)" und entsprechenden Folgeprojekten erstellt wurden. Im Zusammenhang mit diesen Projekten sind einige Schriften entstanden, die zum einen projektbezogene Arbeitspapiere darstellen (8), zum anderen die Vorstellung von einer "Handlungsorientierten Didaktik" anhand von Modellversuchen in Verbindung mit dem Berufsvorbereitungsjahr erläutern.(9) Weiterhin wurde der Versuch unternommen, für das Simulationsbüro als Lehr-/Lernarrangement/als Lernort einen theoretischen Referenzrahmen aufzuweisen(10).

2. Bestimmungsmomente handlungsorientierten Unterrichts

Dem Begriff Handlungsorientierung möchte ich zunächst einige Überlegungen voranstellen, die allerdings im Rahmen dieses Artikels nur fragmentarischen Charakter haben können und der weiteren Ausarbeitung bedürfen.

Wenn wir uns dem Thema nähern, kann man vielleicht auf einer phänomenologischen Ebene sagen, wenn von handlungsorientiertem Unterricht die Rede ist, dann ist gemeint, daß Merkmale der folgenden Art in der einen oder anderen Weise auftauchen: Studenten planen, führen etwas durch, kommen zu einem verwertbaren Ergebnis; die Aktivitäten liegen schwerpunktmäßig bei ihnen; das Lernen hat mehrere Dimensionen, es ist kognitiv, emotional und sprachpraktisch orientiert. Die alte Trias von Kopf, Herz und Hand spielt eine entscheidende Rolle im handlungsorientierten Unterricht. Das Ergebnis solchen Unterrichts hat einen Gebrauchswert.(11) Wenn wir versuchen, den Begriff der Handlung näher zu bestimmen, möchte ich folgenden Vorschlag machen. Ich definiere Handlung als eine sinnbestimmte, für die Beteiligten relevante Bearbeitung einer Thematik, die in Idee, Planung, Durchführung,

Ergebnis und Auswertung in der Regel von einer Gruppe getragen wird, also durch kooperatives Lernen gekennzeichnet ist, und die immer kognitive Elemente (Überlegen, Erörtern, Planen, Steuerung der Durchführung, Bewertung der Ergebnisse) enthält.

Der zugrundeliegende Lernbegriff ist nach meiner Meinung in aller Kürze zu beschreiben. Der Lernbegriff, wie er im handlungsorientierten Unterricht vorliegt, stützt sich auf Einsichten der Pädagogischen Psychologie.(12) In großer Übereinstimmung wird etwa von der Entwicklungspsychologie Piagets, mit dem Grundgedanken operiert, daß Weltaneignung sich vor allem sinnlich-praktisch ergibt, daß alles Lernen von materialisierten Handlungen ausgeht und über Versprachlichung und Bewußtmachung zu geistigen Operationen führt, daß konkretes praktisches Tun immer der Ausgang ist, ehe formale Denkprozesse, formales Denken, reinem gedanklichem Reflektieren Platz macht. Ein weiteres Moment: lebensnahes Lernen ist beabsichtigt. Bei handlungsorientiertem Unterricht erhofft man sich wenigstens zeitweise den Zusammenhang von Leben und Lernen zurück, indem man komplexere Anliegen verfolgt, - in unserem Fall - , auch aus der Universität hinaus muß; außeruniversitäre Kompetenz wird verlangt. Wenn wir soweit in Annäherung an eine klare Vorstellung sind, ist es sinnvoll, über praktische Konsequenzen nachzudenken. Planen wird zur Lernaufgabe von Studenten und Lehrern. Das gedankliche und sprachliche Repertoire, das wir ausgefaltet haben, ist im Kern mit dem Stichwort der Vermittlungsdidaktik zu benennen. Didaktik, verstanden als Initiierung von Planungsprozessen, von Beratungsprozessen im Zusammenhang mit Fachsprache, und von Moderationsprozessen. Praktische Konsequenzen werden sich weiter ergeben hinsichtlich des Zeitrahmens. Der Zeitrahmen muß sich bei handlungsorientiertem Unterricht sicherlich ändern: weg von der 45-Minuten-Einheit! Man muß immer wieder feststellen, daß sich die Aufgaben für den Lehrer erschweren, wenn an der strengen Zeiteinteilung festgehalten wird. Es geht

dann um Prozesse, die mit den Tätigkeiten beraten, helfen, sprachliche Kompetenzen vermitteln, vielfältige Aktivitäten beobachten und zum Ergebnis führen, stichwortartig zu umschreiben sind. Das Lernen im handlungsorientierten Unterricht wird komplexer und verantwortungsvoller, es erfordert Gemeinsinn und dazu passende gruppendynamische Voraussetzungen. Man muß mehr und Unterschiedliches tun im handlungsorientierten Unterricht, man ist für sein Ergebnis, ob gut oder schlecht, verantwortlich. Häufiger als im herkömmlichen Unterricht bedingen Partner-, Gruppen- oder Teamarbeit eine zweckorientierte zeitweise Auflösung des Kursverbands.

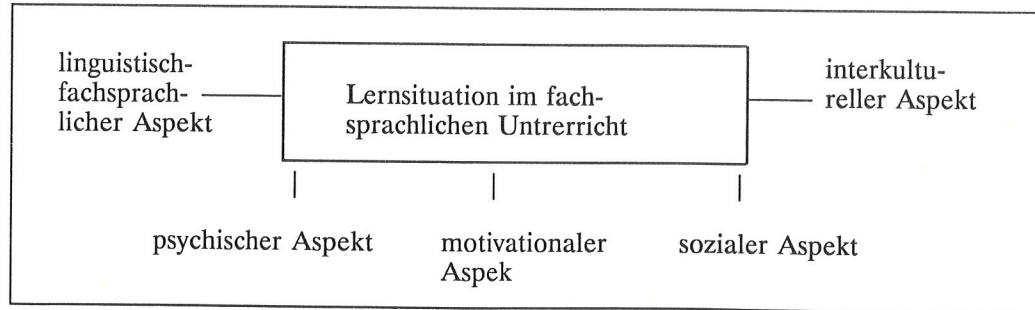
In der sowjetischen Tätigkeitstheorie und der angioamerikanischen Entwicklungspsychologie wird festgestellt, daß Denken operational, d.h. in Form von inneren Handlungsschemata organisiert ist, die sich ihrerseits in äußeren Handlungen herausbilden.(12) Keine Theorie des sprachlichen Verstehens verzichtet heute auf die Hervorhebung der Tatsache, daß das Zustandekommen von Verstehen als aktiver Prozeß betrachtet werden muß. Dies bedeutet aber nicht, daß Verstehen selbst schon als Handlung aufzufassen wäre, es muß aber davon ausgegangen werden, daß es Operationen im Sinne von Handlungsschemata gibt, in deren Vollzug Verstehen ein extrinsisches Ergebnis zur Folge hat. Daher spielen für das Beschreiben und Erklären von Phänomenen, die Gegen-

stand einer wissenschaftlichen Didaktik sind, Handlungen nicht nur deswegen eine Rolle, weil sie als Grundlage für das Herausbilden operativer Schemata in Frage kommen. Berücksichtigt werden muß auch das gesellschaftliche Umfeld von Universität und Unterricht und deren institutionellen Besonderheiten. Hierbei stößt man häufig auf die Verwendung des Handlungsbegriffes. Speziell die Arbeiten von Bourdieu/Passeron (13) über kulturelles Handeln im Bildungsbereich wurden in der Bundesrepublik in die fachdidaktische Diskussion mit einbezogen.

Dimensionen eines kommunikativ-handlungsorientierten Fachsprachenunterrichts.

Kommunikativer Fachsprachenunterricht soll zur zielsprachlichen fachlichen Handlungsfähigkeit befähigen.(14) Fundierte Vorbereitung auf die linguistischen Anforderungen (skills, competence), kontextuelle Grundkenntnisse (Rolle, Situation, Funktion) sowie begleitende Unterrichtsgrundsätze wie Anschaulichkeit, Lebensnähe,... und so auch Handlungsorientierung tragen dazu bei, die Lerner zielsicher auf den Weg zur fachsprachlichen Kompetenz zu führen. Die Echtheit einer Situation und die daraus resultierende Handlungsfähigkeit sind nur dann zu erreichen, wenn alle Bereiche zum Handeln animieren: (siehe Abb.1)

Abb. 1

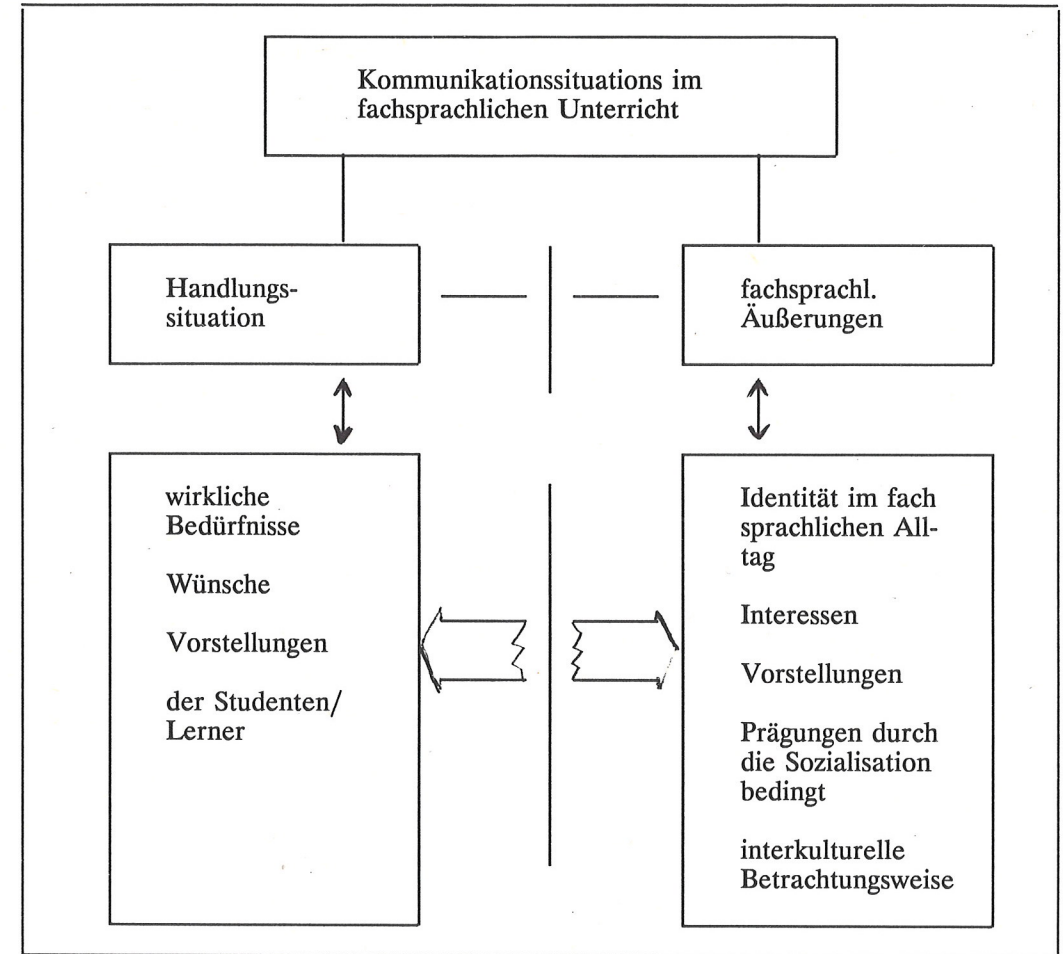
Kritiker werden jetzt versuchen, die Diskussion mit folgenden Feststellungen zu beenden:

- Die Berücksichtigung aller Aspekte ist nie vollständig und gleichzeitig zu schaffen
- Ein Unterricht, der sich streng an einem

Lehrwerk orientiert, schließt solche Lern- und Arbeitsformen aus.

Daher möchte ich in der folgenden Übersicht mögliche Bruchstellen pragmatisch vorgehenden Unterrichts beleuchten: (s. Abb.2)

Abb. 2

Eine Störung bei der Kombination von Sprechen und Handeln tritt oft dann auf, wenn Studenten eine Rolle nicht real nachvollziehen können, weil sie außerhalb des eigenen Erfahrungsbereiches liegt - wenn sie nicht als "sie selbst" interagieren. Eine Definition der Begriffe "Handlungsfähigkeit" und "Handlungsformen" soll es

im weiteren ermöglichen, unterrichtspraktische Folgerungen zu begründen. Dazu eine Übersicht, die Zusammenhang und Entwicklungsstufen von Handlungsfähigkeit aufzeigen soll:(Abb.3)

Abb.3

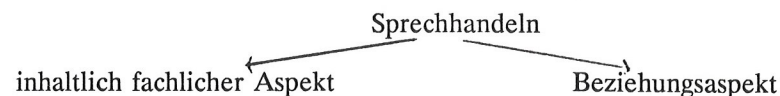
Dimension	Stufe	Ziele
Fachtext	spezifische Handlungsfähigkeit	Teilnahme am fachlich zielsprachlichen Geschehen
Inhalt/Beziehung	allgemeine Handlungsfähigkeit	Veränderungen als Lernmöglichkeiten erfahren und erkennen
Biofeedback	kritische Handlungsfähigkeit	Reflexion des eigenen fachsprachlichen Lernprozesses
Innen/Außen	praktisch-probende fachsprachliche Handlungsfähigkeit	fachsprachliches Probehandeln lernen
Ich-Stärke	ich-identische fachsprachliche Handlungsfähigkeit	handeln als "Ich-selbst" in der Fachsprache

Stufen und Ziele erscheinen dem Praktiker oft zu idealtypisch. Er kann damit eine Standortbestimmung seines Unterrichts und seiner Studenten in bezug auf Selbständigkeit und Eigenverantwortlichkeit vornehmen und daraus notwendige Konsequenzen ableiten.

Für den herkömmlichen Unterricht ergeben sich jedoch noch eine Reihe von Fragen:

- Wie - bis zu welchem Intensitätsgrad - ist Sprechen als eigenverantwortliches Handeln bei der ausschließlichen Verwendung eines Lehrwerks zu erreichen?
- Welche thematischen Anknüpfungs- und Erweiterungsmöglichkeiten bieten sich den verschiedenen Jahrgangsstufen?
- Wo gibt es exemplarische Lernräume handlungsorientierten Arbeitens?

Abb.4

Informationsvermittlung durch fachliche Bedürfnisse, sich jemd. mitzuteilen

- Aussageinhalt
- best. fachliche Situation
- adäquate fachliche Redemittel

Voraussetzungen für die Kombination von Sprechen und Handeln

Vor einer überzeugten Koordination von Sprechen und Handeln ist es notwendig, daß dem Lerner das erforderliche Repertoire an linguistischen Grundfertigkeiten vermittelt wurde, das ihn befähigt, über das Imitieren von Rollen in künstlichen (fiktiven) Situationen hinaus, in echten, mit Spontaneität gestalteten Primärsituationen sinn- und bedeutungsvoll zu interagieren.

Die Verbindung von Handeln und Sprechen, das Sprechhandeln, gelingt erst, wenn zum inhaltlichen Aspekt der Kommunikation der Beziehungsaspekt zugeordnet wird.(Abb.4)

Ob wirklich eine "Entschulung" zur Verwirklichung des Sprechhandelns notwendig ist, wird an anderer Stelle weiterverfolgt werden müssen (z.B. in Verbindung mit Sozialformen und räumlichen Voraussetzungen). Tatsächlich entstehen eine Reihe von Problemen bei der Konfrontation mit der Forderung, eigenverantwortlich in der Fachsprache zu handeln:

- Viele Hemmungen können bestehen durch extreme Unterschiede im muttersprachlichen und fremdsprachlichen Ausdrucksvermögen(16).
- Diese "Schwellenangst" muß durch geeignete gruppenspezifische Prozesse überwunden werden,
- Herkömmliche Unterrichtsräume und Medienausstattungen lassen nur sehr begrenzt echte Situationen zu.

Didaktischer Ort handlungsorientierter Arbeitsformen

Die Verfügbarkeit über linguistische und fachliche Grundfertigkeiten als Ausgangsbasis für die Koordination der eigentlich drei unzertrennlichen Komponenten Denken, Sprechen und Handeln läßt erkennen, daß handlungsorientiertes Arbeiten eine Reihe von unterrichtlichen Vorleistungen erfordert und somit nur auf der Stufe der Sprachverwendung und des Transfers erworbener Fertigkeiten denkbar ist. Folglich besteht nicht die Gefahr der Ausschließlichkeit solcher Tätigkeitsformen - vielmehr müssen und sollten sich lehrgangsorientierter und handlungsorientierter Fachsprachenunterricht wechselseitig ergänzen.

Primärsituationen als Anknüpfungs- und Erweiterungsmöglichkeiten

Wie können Lehrende und Lernende es schaffen, in konkreten, natürlichen fachlichen Situationen, frei, von sich aus fremdsprachlich reagieren?

Jedenfalls nicht - von heute auf morgen, auch nicht am Ende jeder noch so regelmäßig ausgeklügelten Unterrichtssequenz. Sinn- und bedeutungsvolles Agieren und Reagieren bei echten Anlässen sollte

schrittweise vorbereitet und ausgeweitet werden, z.B. durch:

- situative Unterrichtsgestaltung
- gezielten Einsatz von Medien (Rundfunk, Video, Computer usw.)
- Berücksichtigung der Studentenerfahrungen
- gegenseitig bekundetes Interesse
- verschiedene Formen des öffentlichkeitsorientierten Interagierens (z.B. Reports, Interview usw.)
- variative Handlungsmöglichkeiten (Rollenspiele, Planspiele, Fallstudien, Wandzeitungsbeiträge usw.)
- Fachbezogener Fremdsprachenerwerb im Rahmen von Hochschulkoooperationsprogrammen mit Studenten und Dozenten der Betriebswirtschaft/Volkswirtschaft, die Deutsch als Muttersprache benutzen; zur sprachlichen Vorbereitung solcher Austauschprogramme bietet das Material von Buhlmann/Fearns "Einführung in die Fachsprache der Betriebswirtschaft" hervorragende Möglichkeiten.
- Beharren auf einsprachiger Projektbehandlung
- Lernen in Primärsituationen kann auch willkommene Abkehr von der täglichen Routine und ein Beitrag zur Persönlichkeitsentfaltung bedeuten.

Zusammenfassung

Handlungsorientierung im Fachsprachenunterricht kann nur, durch konsequente Nutzung und Erweiterung von Ansatzpunkten in der täglichen Unterrichtssituation verwirklicht werden.

Bedeutungsleere beim "Sprechhandeln" kann vermieden werden durch

- situativen Unterricht (Verknüpfung von Personen, Objekten, Vorgängen zu einer anschaulichen Situation)
- Medienunterstützung
- Wirklichkeitsbezug (Einbezug der Studentenerfahrungen und des Studentennwissens)
- öffentlichkeitsorientierte Kommunikation (z.B. Wandzeitungen zur Dokumentation von Ergebnissen und als Anlaß zur Benutzung der Zielsprache in verschiedenen Sozialformen).

Literatur

(1) H. Pütz: Projektunterricht und Vorhabengestaltung. Essen 1982
 (2) D. Polak: Überlegungen zu einem handlungsorientierten Fachsprachenunterricht für ausländische Fachkräfte in Wirtschaft, Handel und Verwaltung. In: DaF Nr.2 1983/84, S. 9-13
 (3) M. Schneider: Lernen in der Bundesrepublik Deutschland. Methoden und Erfahrungen aus den Carl Duisberg Centren. In: Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache Band 15, 1989 S. 155
 (4) R. Buhlmann/A. Fearn: Handbuch des Fachsprachenunterrichts. München 1987
 (5) Schneider, ebenda, S. 155
 (6) ebenda, S. 155
 (7) E. Reuter/H. Schröder/L. Tiittula: Deutsch-Finnische Kulturunterschiede in der Wirtschaftskommunikation. In: Jahrbuch Deutsch als Fremdsprache Band 15, 1989, S. 253
 vgl. auch H. Schröder: Aspekte einer Didaktik/Methodik des fachbezogenen Fremdsprachenunterrichts (Deutsch als Fremdsprache). Frankfurt a. Main 1988
 (8) P. Benteler u.a. : Handlungsorientiertes Lernen in kaufmännischen Berufsfachschulen (Handels-schulen). Zwischenbericht. Paderborn 1983
 (9) F.J. Kaiser/G. Söltenfuss: Handlungsorientiertes Lernen im Wirtschaftslehreunterricht des allgemeinen Lernbereichs einer zweijährigen Berufgrundschule. Modellversuch zur Verbindung des Berufsvorbereitungsjahres mit dem Berufgrundschuljahr. In: Zeitschrift für Berufs- und Wirtschaftspädagogik 79 (1983)11, S.822-834
 (10) F.J. Kaiser: Handlungsorientiertes Lernen in kaufmännischen Berufsschulen. Didaktische Grundlagen und Realisierungsmöglichkeiten für die Arbeit im Lernbüro. Bad Heilbrunn 1987

*****

KORREKTUR

In der Rezension auf S. 16 der Kielikeskusuutisia Nr. 7/1990 sind leider einige Druckfehler verblieben, die wir hiermit berichtigen möchten: Der Name der Autorin auf S. 16 ist Gisela Brunner, der Satzanfang auf S. 23, linke Spalte, Zeile 14 muß lauten: "Diese Stellungnahme enthält bereits die Grundgedanken des abschließenden 8. Kapitels, in dem Brunner ihre Forschungsergebnisse der Reihe nach auf eine ...."

Die Redaktion

(11) H. Gudjons: Handlungsorientierung als methodisches Prinzip im Unterricht. In: Westermanns Pädagogische Beiträge 5/1987, S. 8-13
 G. E. Becker: Handlungsorientierte Didaktik. Weinheim 1989
 Gudjons, H.: Handlungsorientiertes Lehren und Lernen. Bad Heilbrunn 1986
 (12) U. Aeschbacher: Unterrichtsziel: Verstehen. Über die psychischen Prozesse beim Denken, Lernen und Verstehen. Stuttgart 1986
 (13) P. Bourdieu/ J.-C. Passeron: Grundlagen einer Theorie der symbolischen Gewalt. Frankfurt/M. 1973
 (14) L. Hoffmann: Kommunikationsmittel Fachsprache. Eine Einführung. Berlin 1987
 (15) H. Hellmich: Sprechhandlungen und kommunikative Aufgabenstellungen. In: Deutsch als Fremdsprache 3/1988, S. 155 ff.
 G. Desselmann: Handlungsorientierte Aufgabenstellung im Fremdsprachenunterricht. In: Deutsch als Fremdsprache 4/1986, S.226 ff.
 (16) vgl. Reuter, Schröder, Tiittula ebenda, S. 237 ff.
 R. Pesola: Deutsche deuten die finnische Schweigsamkeit falsch. In: Wirtschaftsreport Finnland Nr. 4, 1989, S. 20
 K. Yli-Renko: Finnen beherrschen nicht genug Höflichkeitsformen. In: Wirtschaftsreport Finnland Nr. 2, 1990, S. 18

KIRJAKATSAUS ** BOOKS BRIEFLY

RUTH WAJNRYB:
 GRAMMAR DICTATION
 RESOURCE BOOKS FOR TEACHERS
 Oxford University Press, 1990. 132 pp.

The grammar dictation or dictogloss procedure, introduced by Ruth Wajnryb in her book *Grammar Dictation*, is a relatively recent method of language teaching which originating in Australia. It involves dictation at normal speed (twice) of a short text to a group of language students who jot down key informational words, and then, working in small groups, proceed to construct the text by pooling their fragments and their linguistic resources. The resulting text is not expected to be a replication of the original, and thus there is no one right version but several acceptable variants. The dictation is preceded by warm-up activities which

acquaint learners with the topic of the text, and pre-teaching of vocabulary unfamiliar to them. The reconstruction stage is followed by whole-class analysis and correction of the different texts produced, with learners refining their own texts on the basis of the joint scrutiny and discussion. The dictogloss procedure, then, involves four stages: 1. Preparation, 2. Dictation, 3. Reconstruction, and 4. Analysis and correction. The teaching procedure is summarized in Figure 1 below taken from Wajnryb's article in the English Teaching Forum, July 1988 (p. 37).

STAGE	PHASES	
1 Pre-dictation	<ul style="list-style-type: none"> • prediction • lexical pre-teaching • "logistics" 	
2 Dictation	<ul style="list-style-type: none"> • reading 1 (listening only) • reading 2 (listening and writing) 	
3 Reconstruction	<p>LEARNER</p> <ul style="list-style-type: none"> • pooling & reconstruction • text check: grammar cohesion sense 	<p>TEACHER</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitor group work • error analysis: recognition of key problem areas • correction of peripheral error
4 Analysis and Correction	sentence-by-sentence correction of groups' versions	

Figure 1

Wajnryb's interest in the dictogloss (previously used only as a testing procedure) as a language teaching method arises from her perception of what she calls 'a central conflict right at the heart of English-language teaching', that is, the question of grammar (Forum, 1988, 36). On the one hand, there is often a dif-

ference between how the learner perceives his/her needs and how the teacher sees the same situation, and on the other, how the needs, once perceived, are to be treated - that is, learners may want "grammar lessons" which communicatively oriented teachers may be reluctant to provide. Dictogloss, according to

Wajnryb, is a working compromise' between what the learners think they want (grammar) and what the teachers want to give them (communicative practice in a task-based, learner-centered context)' (Grammar Dictation, 1990, 14). Furthermore, it meets the individual needs of the learners by providing feedback on their specific problems.

The aim of the dictogloss procedure, then, is the improvement of the learner's grammatical competence and awareness of how language works through task-based, learner-centered activities which in addition to text construction involve communicative learner-to-learner and learner-to-teacher interaction. Group work is crucial to the approach: it intensifies the learners' involvement in language use and enhances its quality as the language is used in genuine interaction to complete the task of text reconstruction. Group work offers a natural setting for face-to-face communication, and increases learner participation and cooperation. As Wajnryb points out, 'interaction, exchange, negotiation, discussion, repair, and compromise may actually be more important in the learning process than the actual production of the reconstructed text' (Grammar Dictation, 1990, 17).

The immediate objectives of the learners' work on a dictogloss text are to retain as much information as possible from the original text, and to produce a grammatically sound, coherent and cohesive English text. In this way, language forms and structures are anchored to a context, and not treated in isolation as instances of grammatical rules. From the teacher's point of view, dictogloss offers a way of diagnosing areas of weakness in the language learner's language, and of giving immediate and specific feedback. A more detailed discussion of the procedure and its *raison d'être* is included in the Introduction of Grammar Dictation.

Grammar Dictation differs from other teaching guides in the series Resource Books for Teachers in that instead of offering a range of different activities focused on a particular area of interest it

presents one central idea and exemplifies it with concrete instances. The book contains 60 texts for use in dictogloss lessons, divided into three sections according to level: pre-intermediate, intermediate, and advanced. The two indices at the end of the book are designed to help the teacher choose an appropriate text either with regard to the subject matter of the text (Thematic index) or with regard to grammatical structures to be considered (Structural index). Guidelines for teachers are also given as regards time allocation, adjusting the level of a text, and selecting texts according to learners' needs.

To assist the teacher, each lesson is organized into a number of key areas: Topic, Language points (key grammatical points that form the structural focus of the text), Preparation, Warm-up, Pre-text vocabulary, Texts, and Notes to assist in the analysis and correction stage. These notes are not exhaustive, but designed to cater for the most common types of structural and textual problems that might arise in the course of the final stage. Pre-text vocabulary items are also only suggestions, and the list can be adjusted according to what the teacher knows about the learners. Most of the materials needed for carrying out the lessons are presented in the book, although preparation in advance is occasionally needed.

Although grammar dictation is probably an unfamiliar procedure for most Finnish language teachers, Ruth Wajnryb's book treats the theoretical issues so thoroughly and the lessons are so clearly presented that the application of the method in teaching might well be worth trying. According to the author, dictogloss is suitable for young adults upwards (15+), but not appropriate for younger children learning a second or foreign language.

Helena Valtanen

Reference:

Wajnryb, Ruth. "The Dictogloss Method of Language Teaching: A Text-based, Communicative Approach to Grammar". *English Teaching Forum*, July 1988, pp. 35-38.

**SABINE SKUDLIK:
SPRACHEN IN DEN WISSENSCHAFTEN
Deutsch und Englisch
in der internationalen Kommunikation**

**Reihe: Forum für Fachsprachen-Forschung
Gunter Narr Verlag Tübingen 1990, ISBN 3-87808-845-0**

Als Aufgabe der Studie bezeichnet die Autorin, die Stellung der deutschen Sprache in der internationalen Wissenschaft zu bestimmen. Ihre Stellung kann nicht isoliert sondern nur im Vergleich mit anderen Sprachen betrachtet werden. Dabei kann davon ausgegangen werden, daß man überall auf das Englische stoßen wird. Diese Tatsache hat Sabine Skudlik schon im Untertitel ihrer Studie berücksichtigt.

Die Studie besteht aus drei Teilen. Der historische Teil richtet das Augenmerk auf die verschiedenen Wissenschaftssprachen der Vergangenheit. Diese Rückbesinnung auf die Geschichte bildet eine gute Grundlage für die Untersuchung der heutigen Situation; bringt jedoch keine neue oder unerwartete Information mit sich.

Der empirische Teil ist der umfangreichste Teil der Studie. Die empirischen Untersuchungen basieren teils auf einer Umfrage, die Sabine Skudlik unter Wissenschaftlern aller Fachgebiete der Universitäten Bielefeld und München im Wintersemester 1987/88 durchgeführt hat, und teils auf schon vorhandenen Daten und älteren Untersuchungen. Den Anfang des empirischen Teils bilden die Untersuchungen über die Rolle der verschiedenen Sprachen in der schriftlichen und mündlichen Kommunikation in den verschiedenen Wissenschaftsdisziplinen. Das Hauptaugenmerk liegt dabei auf dem Publikationsverhalten der Wissenschaftler. Die Untersuchung zeigt u.a., daß das Deutsche als Beitragssprache in internationalen wissenschaftlichen Zeitschriften weltweit nach Englisch und Französisch an der 3. Stelle in der Rangfolge liegt. Am wenigsten wird im Bereich der Mathematik und der

reinen Naturwissenschaften (Biologie, Chemie, Physik) auf deutsch publiziert. In den medizinischen und den angewandten Naturwissenschaften wandelt sich das Bild zugunsten des Anteils der deutschen Sprache. In den Sozial- und Geisteswissenschaften wird die Präsenz des Deutschen noch deutlicher. Es ist eindeutig, daß die englische Sprache in wissenschaftlichen Publikationen mehr als jede andere Sprache verwendet wird. Praktisch gesehen haben alle deutschen Wissenschaftler auf Englisch publiziert. Erstaunlich ist aber das Ergebnis, daß nicht alle deutsche Wissenschaftler wenigstens eine deutsche Publikation vorzuweisen haben. Dieses trifft besonders für die Mathematiker und die Vertreter der reinen Naturwissenschaften zu, aber in hohem Maße auch für Psychologen, Sportwissenschaftler, Philosophen und Soziologen. Andere Sprachen als Deutsch und Englisch werden in den Arbeiten deutschsprachiger Wissenschaftler sehr selten verwendet. Auch in der mündlichen Kommunikation, sowohl auf internationalen Kongressen als auch in informellen Gesprächen mit ausländischen Wissenschaftlern, offenbart das Englische seine Funktion als wahrhaft internationale Sprache.

In dem zweiten Kapitel des empirischen Teils werden Sprachbarrieren im internationalen Informationsaustausch und ihre Überwindung behandelt. Das Augenmerk liegt auf den Fremdsprachenkenntnissen englischer und deutscher Wissenschaftler. Nach der Untersuchung stehen die englischen Sozialwissenschaftler durch besonders niedrige Sprachkompetenz im Deutschen hervor. Eine einigermaßen verbreitete Kenntnis des Deutschen kann man nur in den Geisteswissenschaften erwarten. Unter

englischen Wissenschaftlern ist eine weit verbreitete Fremdsprachenkompetenz nur für das Französische vorhanden. Innerhalb der Sprachkenntnisse deutscher Wissenschaftler lassen sich wieder die Unterschiede zwischen den Vertretern der anglophonen (d.h. Humanmedizin, Mathematik, Naturwissenschaften) und der anderen Disziplinen ablesen: "perfekte" Englischkenntnisse konnten über 90% aller Wissenschaftler nur in den Fachbereichen angeben, die stark anglophon geprägt sind. Teilkompetenz konnten jedoch alle befragten Wissenschaftler angeben. Neben Englisch scheint nur Französisch mehr verbreitet zu sein als alle anderen Sprachen. Insgesamt gaben 77% aller Befragten Französischkenntnisse an.

In dem dritten Kapitel des empirischen Teils geht Sabine Skudlik zu qualitativen Aspekten über. Es geht darum, welche Rolle die verschiedenen Sprachen beim Selektieren aus dem gewaltigen Wissensangebot spielen. Die zentralen Fragen lauten kurz zusammengefaßt: Wer liest was? Wer zitiert wen? Es ist nicht überraschend, daß Englisch bei weitem von den meisten deutschen Wissenschaftlern gelesen wird. Französisch, Spanisch und Italienisch spielen nur bei den Juristen und den Geisteswissenschaftlern eine - wenn auch kleine - Rolle. In den Fächern Jura, Literaturwissenschaft, Kulturwissenschaft, Theologie und Geschichte sind die Nennungen für deutschsprachige Literatur deutlich höher als für englischsprachige. Um eine qualitative Analyse handelt es sich auch im Abschnitt "Spitzenforschung". Daß Englisch auch die Sprache der Spitzenforschung ist, zeigen die Untersuchungen über die Arbeiten in den internationalen Zeitschriften, die zu häufig zitierten Klassikern werden, und über die Herkunft der Nobelpreisträger.

Im letzten Kapitel des empirischen Teils werden die Ergebnisse einer Meinungsforschung über Ansichten deutscher Wissenschaftler zu Sprachenfragen analysiert. Wissenschaftler äußern ihre Meinung über Fragen wie: "In welchen Sprachen sollen deutsche Wissenschaftler

publizieren?" und "Sollen Fremdsprachenkenntnisse verpflichtend sein?" Auch die Gründe, die die Befragten für englisch- bzw. deutschsprachiges Publizieren und für die Verwendung anderer Fremdsprachen angegeben haben, werden analysiert.

Im letzten Teil werden die Schlußfolgerungen der Studie zusammengefaßt. Hier werden ein auf den empirischen Studien basierendes Sprachenprofil der verschiedenen Disziplinen gezeichnet sowie Überlegungen zu den Vor- und Nachteilen einer einzigen etablierten Verkehrssprache in der Wissenschaft angestellt. Sabine Skudlik betont, daß die Vorteile einer internationalen Verkehrssprache nicht die Nachteile ausgleichen, die die Vernachlässigung der deutschen Sprache im Zuge der Anglophonie mit sich bringt. Ein eigensinniges Beharren auf dem Deutschen in allen Bereichen und um jeden Preis sei jedoch genauso von Schaden. Eine gegenseitige Bereicherung der vielen Sprachen und Kulturen müßte auch in der Wissenschaft eingesehen und anerkannt werden.

Die Studie von Sabine Skudlik faßt die Tatsachen, die schon seit einiger Zeit innerhalb der einzelnen Wissenschaftsdisziplinen bekannt sind, ausführlich und empirisch gestützt zusammen. Die vielen verschiedenen Gesichtspunkte geben dem Leser ein ganzheitliches Bild von der Stellung der deutschen Sprache heute. "Sprachen in den Wissenschaften" ist besonders gut für diejenigen geeignet, die sich mit Fachsprachenforschung oder -unterricht beschäftigen. Sie ist außerdem lesenswert für alle, die sich für Sprachenpolitik in einem oder mehreren Fachbereichen interessieren.

Katriina Miettinen

COGNITIVE LINGUISTICS - UUSI AIKAKAUSLEHTI

Kuluvan vuoden aikana on julkaistu ensimmäinen numero uutta aikakauslehteä "Cognitive Linguistics". Lehti on perustettu keskustelufoorumiksi nopeasti kehittyvän kognitiotieteen kielitieteellisiä kysymyksiä varten. Toimituskuntaan kuuluu sekä amerikkalaisia että eurooppalaisia alan tutkijoita.

Editoriaalissaan Dirk Geeraerts hahmottelee lehden ohjelmaa. Kognitiivisesti suuntautuneen kielitieteen parissa on kehitelty monenlaisia teoreettisia viitekehyksiä; siksi myös lehti pyrkii ottamaan monenlaiset suuntaukset esiin ja kehittämään myös kommentoivaa ja keskusteluvaa linjaa - tervetullut pyrkimys! Keskustelun painopistealueena on nimenomaan ihmisen kieli, jota ei tutkita autonomisena rakenteena. Paremminkin kieli nähdään systeeminä, jonka kuvauksessa on otettava huomioon ihmisen kyky jäsentää ja kategorioida kokemuksiansa käsitte- maailmakseen. Kielenpuhujan kyky prosessoida kieltä, hänen kokemusmaailmansa sekä hänen ympäristönsä vaikutus ovat myös olennaisia tekijöitä kognitiivisessa kielentutkimuksessa.

Lehti tulee siis käsittelemään sellaisia teemoja kuin prototyypiteoria, metaforien tutkimus, mielikuvien ja kielen suhde ja erilaiset kognitiiviset mallit. Syntaksin ja semantiikan välisiä suhteita pohtiva kehysesemantiikka sekä kielenkäytön pragmaattista pohjaa, esimerkiksi syntaksin ja diskurssin suhteita luotaavat kirjoitukset toivotetaan myös tervetulleiksi joukkoon. Erityisen mielenkiintoiselta tuntuu toivomus kielen ja ajattelun suhteita käsittelevistä tutkimuksista; esimerkiksi kielellisestä relativismista tai erilaisista mahdollisista käsiteuniversaaleista ei ole varmaankin vielä lausuttu viimeistä sanaa. Julkaisutalaa löytyy kuulemma myös sellaisille kielen ja puheen empirian mielenkiintoisille pikku yksityiskohdille, joita suuria suunta- viivoja vetelevä, tiukkaan universaaliajatteluun sidoksissa oleva tutkimus pyrkii unohtamaan.

Julkaisijat ja toimituskunta toivovat innostuksensa tarttuvan myös lukijoihin. Pienin varauksin se näyttääkin mahdolliselta ensimmäisen numeron perusteella, johon on saatu nimekkäitä kirjoittajia. Lähes itsestään selvästi yksi kirjoittajista on George Lakoff, joka esittelee invarianssihypoteesiaa. Hypoteesin mukaan ihmisen monet - ehkä kaikki - abstraktiot perustuvat kuvallisiin skeemoihin. Esimerkiksi aikaa ajatteleminen objektien ja sijaintipaikkojen avulla. Aika on liikettä, jota havainnoija voi seurata; tulevaisuus on havainnoijan edessä, menneisyys hänen takanaan jne. Tällaiset ajattelun apuvälineet tai kartoitukset (mappings) perustuvat siis Lakoffin mukaan visuaaliseen ajatteluun. Näistä sukeutuu sitten kielellisiä metaforia ("Kuinka aika rientääkään!") ja nämä ovat pohjana (kaikelle?) abstraktille ajattelulle. Väite on merkittävä myös jos halutaan pohtia ihmisen roolia luomakunnan herrana. Tietyn spatiaalisten suhteiden havaitsemisprosessit näyttävät olevan tyypillisiä muillekin kuin ihmiseläimille ja jos nämä prosessit - kuten Lakoff olettaa - ovat kaiken ihmisjärjen pohja - ei ero eläimen ja ihmisen välillä näytäkään kenties niin järjestyttävältä kuin monet tähän saakka ovat ajatelleet.

R.W. Langackerin artikkeli käsittelee kognitiivista semantiikkaa. Hänelle merkitys on subjektivistinen käsite: se syntyy "konseptualisoijassa" itsessään - siinä minkä perspektiivin puhuja tilanteeseen valitsee. Esimerkkeinä Langacker käsittelee menemistä tarkoittavien verbien, modaaliverbien ja omistamista ilmaisevien verbien semanttista tulkintaa. Kognitiivista semantiikkaa edustaa myös Gilles Fauconnierin kirjoitus, joka pohtii maailman, kognitiivisen tason ja kielen suhteita semantiikan kannalta.

Wolfgang Dressler käsittelee artikkelissaan kognitiivisen kielitieteen suhdetta lingvistiikan "luonnollisiin" malleihin:

luonnolliseen fonologiaan, luonnolliseen morfologiaan sekä vasta ensiaskeleitaan ottaviin luonnolliseen syntaksiin ja tekstilingvistiikkaan. Hän toivoo, että kyseiset tutkimusalat kokoontuisivat kognitiivisen kielitieteen siipien suojaan.

Anna Wierzbicka miettii, mistä värit tulevat. Hän ajattelee, että värinimitykset ovat saaneet alkunsa siitä, miten ihminen analysoi maailmansa ominaisuuksia. Värien nimitykset syntyivät vertailuprosessista: mikä muistuttaa yötä mikä päivää, mikä aurinkoa, mikä tulta, mikä ruohoa, mikä taivasta mikä maata. Värien havaitseminen ja kategoriointi ei siis ole, kuten Rosch väittää, vain ihmisen silmän ja ihmisen ulkoisen ympäristön yhteistyötä, vaan kulttuuriartefakti, ihmisaivojen vertailukyvyn tulos.

Kaiken kaikkiaan lehden artikkelit ovat varsin inspiroivaa, joskaan eivät välttämättä kaikkein helpoimmin sulavaa luetavaa.

Lehti ilmoittaa myös kansainvälisestä kognitiivisen kielitieteen seurasta (International Cognitive Linguistics Association), jonka puheenjohtajana toimii George Lakoff. Seura toimittaa tiedotetta (ICLA Newsletter), ja kerää kognitiivisen kielitieteen bibliografiaa. Seuran jäsenmaksu (DM 70 tai DM 35 opiskelijoilta) sisältää sekä Cognitive Linguistics -lehden että tiedotteen. Uusille jäsenille toimitetaan myös bibliografian tähänastinen versio. Tiedustelut ja liittymisanomukset (henkilötietoineen, osoitteineen ja sähköpostiosoitteineen) osoitetaan seuran sihteerille:

Johan Vanparys
Facultes Universitaires Notre Dame de la Paix (ELV)
rue de Bruxelles 61
B-5000 Namur
Belgium

Hannele Dufva

HAETTAVANA ** VACANCIES

LEKTOR in English
(päätoiminen tuntiopettaja)

From 1.1.91 (preferred), renewable 1.8.91, or from 1.8.91. Renewable annually. Teaching mainly advanced language skills (some literature & cultural studies). Salary from 8213 FIM per month. Hons degree (English) and TEFL or equivalent required. Information from/ Applications with full curriculum vitae and names and phone numbers of 3 refs by 31.10.1990 to:

English Department
Joensuu University
P.O. Box 111
80101 Joensuu, Finland
Tel: 358-73-1514321
Fax: 358-73-1514557

Nauhoitepalvelu tiedottaa

UUSIA ÄÄNITTEITÄ

ENGLANTI

BBC YOUR WORLD

34/90 Does Violence on the Screen Lead to Violence on the Street?	14'03"
35/90 How Safe Are the Skies?	14'08"
36/90 Avoiding an Energy Crisis: Alternatives to Oil	14'05"

BBC THE WORLD OF BOOKS

34/90 Republication of James Hanley's "Boy"	5'58"
"Mossad" (by Ronald Payne)	3'45"
"History of Yachting" (by Robin Knox-Johnston)	3'55"
Counterblast Specials	5'
East European Book Market	5'30"
35/90 "Bury My Heart at W.H.Smith's" (by Brian Aldiss)	4'40"
"The War of Don Emmanuel's Nether Parts" (by Louis de Bernieres)	4'40"
"In Clive's Footsteps" (by Peter Holt)	4'45"
"Birthright" (by Michael Stewart)	5'11"
The Power of the Book Jacket	4'47"
36/90 "D.H.Lawrence - a Biography" (by Jeffrey Meyers)	5'40"
"And the Policeman Smiled" (by Barry Turner)	5'20"
"The Twisted Sword" (by Winston Graham)	4'03"
"Touching the Moon" (by John Preston)	4'02"
"Written for Children" (by John Rowe Townsend)	4'12"

BBC HELLO TOMORROW

34/90 Tourism and Flowers in Guadeloupe	
Smoking Kilns in India	
Women's Initiatives and a Guadeloupe Inventor	
Research Report: Animal Feed from Crop Residues	4'52"
35/90 A New Indestructible Non-Intrusive Thermometer	3'39"
Agrodoks 1 (booklets on growing and preserving food: everything from composting to producing dairy products)	2'33"
Agrodoks 2	1'37"
Alternatives to Diesel Fuel	5'43"
Ice Boxes on Fishing Boats in India	2'48"
Sight Savers Organise the Blind	4'13"
Amazing Success	3'09"
36/90 Our Common Seas - 1	3'03"
Engines That Run on Paraffin	3'40"
Our Common Seas - 2	1'28"
News Round Up	0'58"
Alcoholism among Australia's Aborigines	4'42"
Our Common Seas - 3	3'57"
What Is a Seed Bank?	2'59"
Our Common Seas - 4	3'31"

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET: 941-603 525/Maija Tumpilla

KITU

Mikä KITU on?

KITU on KIELENTUTKIJOIDEN oma tietokanta. Siihen kootaan tietoja niin aloittelevista kuin varttuneistakin kielentutkijoista ja heidän tutkimuksistaan. Siihen yritetään myös kerätä muita tietoja, esimerkiksi vaikeasti saatavissa olevista tai vähän tunnetuista julkaisuista, projekteista, korpuksista, organisaatioista, ulkomaisista tutkimusyksiköistä, toisista verkostoista ja muusta kielentutkijoiden väliseen yhteydenpitoon liittyvästä.

Verkostoon kuuluu myös ILMOITUSTAULU ajankohtaisten viestien vaihtamista varten. Siinä voi olla ilmoituksia tulossa olevista koulutustilaisuuksista, seminaareista, kokouksista ja vierailuluennosta sekä kysymyksiä ja yhteydenottoja ihan mistä asiasta vain.

Jos haluaa saada selville esimerkiksi, kuka Suomessa tietäisi jotakin aiheesta, jota on ajatellut ryhtyä tutkimaan, voi etsiä hakusanojen avulla tietoja KITUsta. Tai jos on ohimennen kuullut jostakin kiinnostavasta tutkimusprojektista, voi löytää lisätietoja tai ainakin yhteyshenkilön nimen KITUsta. Jos tarvitsee materiaalia, voi katsoa, olisiko KITUssa mainittu sopivaa korpusta. Julkaisujen ja verkostojen listaa selaillemalla saattaa löytää uusia tapoja hankkia tietoja. Ilmoitustaululla taas voi olla tieto jonkin toisen yliopiston tai laitoksen tutkijaseminaarista, joka käsittelee juuri kiintoisaa aihetta - lähes kaikki laitokset ovat halukkaita avaamaan tutkijaseminaarinsa myös muiden yliopistojen jatko-opiskelijoille. Jokainen voi myös itse kirjoittaa toisille tutkijoille tarkoitettuja viestejä, esimerkiksi kysymyksiä tai keskustelun avauksia.

KITUun tulevat ne henkilö- ja tutkimustiedot, jotka tutkijat sinne itse lähettävät. Jokainen siis kontrolloi itse, mitä tietoja haluaa antaa. Ilmoituksia, tapahtumatietoja tms. voi tulla myös laitoksilta tai kielitieteellisiltä yhdistyksiltä.

KITU on syntynyt opetusministeriön asettaman tutkijankoulutustoimikunnan kielentutkimuksen yhteistyöryhmän aloitteesta. Se asuu Jyväskylän yliopiston laskenta-keskuksen TUKKI-nimisessä tietokoneessa. Sinne saa yhteyden oman yliopiston keskustietokoneeseen kautta. KITUn käyttäjä tarvitsee siis päättien tai mikron, joka on yhteydessä keskustietokoneeseen.

Tutkijoita, tutkimuksia ja muita pysyvähköjä asioita koskevat tiedot syötetään KITUun Korkeakoulujen kielikeskuksessa (KOKK). Niitä eivät siis muut käyttäjät pääse peukaloimaan. Ilmoitustaululle voi kirjoittaa kuka KITUn käyttäjä tahansa, ja näitä tietoja voi myös halutessaan itse muuttaa ja poistaa.

* * * * *

Pyydämme kaikkia käyttäjiä kokeilemaan KITUa, lähettämään ilmoituksia itse ilmoitustaululle ja ottamaan yhteyttä Korkeakoulujen kielikeskukseen, jos teillä on ongelmia tai jos huomaatte tiedoissa virheitä. Olemme kiinnostuneita kaikenlaisista kommentteista. Uusia käyttäjiä otetaan jatkuvasti mukaan. Ilmoittautuminen tapahtuu helpoiten pyytämällä Korkeakoulujen kielikeskuksesta ilmoittautumislomakkeen. KITUa hoitaa Korkeakoulujen kielikeskuksessa syksyn ajan Eija Pudenz, puh. 941-603532.

AFinLA:n 20-vuotisjuhlasymposium

Jyväskylässä 16. - 17.11.1990

Jyväskylän yliopisto, Mattilanniemi, MaA 103

Perjantai 16.11.

12-		Ilmoittautuminen
13.15	Kari Sajavaara	Symposiumin avaus
13.20 - 14.00	Fred Karlsson (Helsinki)	Yleinen ja soveltava kielitiede
14.00 - 14.45	Henry Widdowson (London)	Aspects of Foreign Language Teaching
14.45 - 15.30	Kahvitauko	
15.30 - 16.15	Michael H. Long (Hawaii)	Trends in Second Language Classroom Research
16.15 - 17.00	Viljo Kohonen Tampere	Kieltenopetuksen viimeaikaisia kehityssuuntia
17.00 - 17.45	David Singleton (Dublin)	Age in Language Learning
18.00	AFinLA:n syyskokous	
19.30	AFinLA:n 20-vuotisillanvietto Mattilanniemessä	

Lauantai 17.11.

9.00 - 9.45	Hartmut Schröder (Vaasa)	Kansainvälistyminen ja soveltavan kielitieteen uudet ulottuvuudet
9.45 - 10.30	Jaakko Lehtonen (Jyväskylä)	Soveltava kielitiede ja työelämän haasteet
10.30 - 11.00	Kahvitauko	
11.00 - 11.45	Charlene Sato (Hawaii)	Language Politics in "Paradise"
11.45 - 12.30	Konrad Ehlich (Dortmund)	Functional Pragmatics and the Analysis of Discourse
12.30 - 13.15	Matti Leiwo (Jyväskylä)	Soveltava kielitiede ja logopedia

Osallistumismaksu 200,-/opiskelijoilta 100,-, pyydetään maksamaan etukäteen AFinLA:n postisiirtotilille 5156 234.

Ennakkoilmoittautuminen 20-vuotisillanviettoon ilmoittautumislomakkeella.

TERVETULOA!

Ilmoittautumislomake s. 45.

Hotelleja Jyväskylässä:

Nimi ja osoite	Puhelin (941)	Hinta	
		1 h huone	2 h huone
ALBA Ahlmaninkatu 4 40100 Jyväskylä	636 311	200,-	300,-
ALEXANDRA Hannikaisenkatu 35 40100 Jyväskylä	651 211	280,-	360,-
AREENA Asemakatu 2 40100 Jyväskylä	611 700	285,-	370,-
CUMULUS Väinönkatu 3 40100 Jyväskylä	653 211	240,-	340,-
JYVÄSHOVI (SOK) Kauppakatu 35 40100 Jyväskylä	630 211	270,-	340,-
MILTON Asema-aukio 40100 Jyväskylä	213 411	190,-	290,-

Osallistujia pyydetään varaamaan hotellihuoneensa itse.
Hotelli ALBA sijaitsee Jyväsjärven rannalla Mattilanniemessä, aivan yliopiston rakennuksen Ma A:n (symposiumin pitopaikka) vieressä.

Tapatumia

Third Announcement

3rd Finnish Seminar on DISCOURSE ANALYSIS

Organised by:
Department of English, University of Jyväskylä

The 3rd Discourse Analysis Seminar will be held at the University of Jyväskylä on 15-16 November 1990. The seminar will begin on Thursday at 13.15 and end on Friday at 12.00.

The seminar will function as a workshop. Short papers will be presented on research results, data and methodology.

Professor **Konrad Ehlich** (University of Dortmund) will join the seminar as an invited speaker and Professor **Henry Widdowson** as a discussant. Professor Ehlich's topic is "So kam ich in die IBM - an example of a discourse analysis".

The program will be mailed to registered participants.

The seminar will immediately precede the 20th Anniversary Symposium of AFinLA, which will be held on 16-17 November 1990.

Registration form on page 46.

Contact person: Tellervo Keto
University of Jyväskylä
Department of English
40100 Jyväskylä
Tel: 941- 601 214

Studerar du svenska?
Undervisar du i svensk grammatik?
Har du synpunkter på/vill du veta
hur en svensk språklära för finskspråkiga borde/kunde se
ut?

Föreningen för nordisk filologi

anordnar ett höstsymposium på Tvärminne biologiska
forskningsstation den 9-10 november 1990. Temat är

Svensk språklära för finskspråkiga

Vid symposiet diskuteras grammatiska problem i
universitetsundervisningen för svenskstuderande med
finska som modersmål. Bl.a. Jan Svartvik (Lund), Erik
Andersson, Matti Rahkonen, Mirja Saari och Marketta
Sundman kommer att behandla svensk grammatik från
olika synpunkter.

Inkvartering och mat i Tvärminne kostar ca 200 mk. Den
som vill delta i symposiet kan anmäla sig före 15.10 till
sekreteraren i Föreningen, Hanna Lehti-Eklund. Tel: 90-
40500237. Adress: Svenska social- och kommunal-
högskolan, Forskningsinstitut, Apollogatan 5 B, 6. vån,
00100 Helsingfors.

Föreningen för Nordisk Filologi r. f.

Preliminärt program för symposiet **Svensk språklära för finskspråkiga** på Tvärminne biologiska forskningsstation
9-10.11.90

Fredag 9.11

- 14.00 Ankomst och kaffe
 14.30 Symposiet öppnas
 14.40 Jan Svartvik (Lund): Det främmande språkets grammatik för högskoleundervisning
 15.30 Mirja Saari (Helsingfors): Svenska grammatikor som basis för undervisningen i Finland
 16.15 Marketta Sundman (Åbo): Allmänna och kontrastiva synpunkter på en grammatik i svenska som främmande språk
 17.00 Middag
 18.00
 -20 Valda exempel och problem ur svensk grammatik
 Lärare med erfarenhet av grammatikundervisning medverkar
 c. 20 Avkoppling
 Fri samvaro med ostbricka
 Bastu

Lördag 10.11

- 8.30 Morgonmål
 9.15 Erik Andersson (Åbo): SAG
 10.00 Matti Rahkonen (Jyväskylä): Ordföljden i abiturientuppsatser
 10.45 Presentation av en enkätundersökning
 11.00 Kaffe
 11.15 Diskussion kring en grammatik för finskspråkiga
 13.00 Lunch
 Avfärd

LANGUAGES IN THE 90'S

* kielikoulutuksen ideapäivä Espoon Dipolissa 27.11.1990

OHJELMA

- 8.30 **ILMOITTAUTUMINEN**
- 8.45 **AVAUS**
- 9.00- **KUINKA MONTA KIELTÄ TARVITAAN 1990-LUVUN EUROOPASSA**
 - kielet ja sosiokulttuurallinen liikkuvuus tutkijan näkökulmasta
 Professori Harald Haarmann
"THE SINGLE EUROPEAN MARKET"
 - integrating the language of 1992 into the framework of a course in Business English and Communication Skills
 Barry O'Loughlin, Managing Director
 In-Company Language Training, Denmark
- 12.15
 - 13.30 Lounas
- 13.30 **SUOMALAISRYITYSTEN KIELIKOULUTUS**
 - tutkimusraportti kielikoulutuksesta 80-luvulla
 Koulutuspäällikkö Marjatta Huhta
 Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus
DRAMA FOR CROSS-CULTURAL COMMUNICATION
 - how to minimize self-awareness through creative involvement in language and cross cultural skills learning
 Covenant Players, American/Italian drama group
- 16.30
 Keskustelukielet englanti ja suomi.
 Seminaarin hinta 1 200,- sisältää lounaan ja materiaalin.
 Lisätietoja:
 Koulutuspäällikkö Marjatta Huhta, puh. 90-659 322
 Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus - FINTRA,
 PL 41, 00131 HELSINKI, fax 90-607 527

Ilmoittautumislomake s: 47.

GERMANISTISCHE FORSCHUNGEN ZUM LITERARISCHEN TEXT

3. Arbeitstagung: 19. - 21. April 1991 in Vöyri / Vörå

1. Zirkular (September 1990)

Liebe Kolleginnen und Kollegen!

Der so angenehme Verlauf unseres Treffens im April (wofür allen Teilnehmern aus Finnland, Schweden, Norwegen, Dänemark, aus der Bundesrepublik, der DDR und aus Österreich nochmals herzlich gedankt sei!) hat uns ermuntert, auch im kommenden Jahr eine Tagung 'Germanistische Forschungen zum literarischen Text' zu veranstalten. Für diese dritte Tagung werden vorrangig Beiträge zu folgenden Bereichen erbeten: 1. Literarisches Übersetzen (linguistische und literaturwissenschaftliche Aspekte); 2. Analyse und Interpretation kürzerer literarischer Texte.

Außerdem wollen wir versuchen, einen Arbeitskreis zum Thema *Grammatik des Verses* zusammenzubringen. Der Arbeitskreis soll sich (in zwei Sitzungen à zwei Stunden) mit versbildenden Verfahren beschäftigen – und zwar vor allem mit jenen, die weder von der traditionellen Schulmetrik noch von der generativen Metrik hinreichend beschrieben werden (Freie Rhythmen, Poesie der Moderne). Beiträge werden erbeten zu dem weiten Thema: "Was (alles) macht einen Vers zu einem Vers?"

Die Vorträge sollten 20 bzw. 45 Minuten nicht überschreiten; wir werden versuchen, auf unserer 3. Arbeitstagung etwas mehr Zeit für Diskussionen zu reservieren.

Nach Vöyri/Vörå kommen auch Schriftsteller und Literaturwissenschaftler aus den deutschsprachigen Ländern – Einzelheiten werden im nächsten Zirkular mitgeteilt. Und natürlich wird es wieder reichhaltig Lesungen, Konzerte und hoffentlich auch einen Beitrag zur Bildenden Kunst geben. Sollte von Ihren Studenten der eine oder andere an der Tagung interessiert sein, so kann er selbstverständlich gerne teilnehmen (reduzierter Beitrag!).

Beiliegend finden Sie das Anmeldeformular, das wegen der begrenzten Unterbringungskapazitäten möglichst rasch zurückgeschickt werden sollte, spätestens jedoch bis zum 10.12.1990. Unsere Tagung beginnt Freitag abend; um 19.30 wird ein Bus vom Bahnhof Vaasa nach Vöyri fahren. Zurück geht es ab Vöyri am Sonntag um 16.00 Uhr, so daß man den Zug Vaasa-Seinäjäki um 18.05 erreichen kann.

Wir freuen uns auf das Wiedersehen bzw. Kennenlernen in Vöyri/Vörå!

Andreas F. Kelletat

Marja Suominen

Kimmo Forsman

SAXA

Germanistische Forschungen zum literarischen Text
Deutsche Abteilung der Universität Vaasa
Raastuvankatu 31
SF 65100 Vaasa
Finnland

September 1990

Liebe Kolleginnen und Kollegen!

An der Deutschen Abteilung der Hochschule Vaasa existiert seit einem Jahr eine neue Publikationsreihe mit dem Namen *Saxa - Germanistische Forschungen zum literarischen Text*. Ziel der Reihe ist es, das Gespräch über Literatur im Rahmen der finnischen Germanistik zu intensivieren. Vorgestellt werden in loser Folge linguistische bzw. literaturwissenschaftliche Aufsätze, die der Analyse und Interpretation literarischer Werke gewidmet sind. Besonderes Augenmerk soll auf die literarischen Beziehungen zwischen Finnland und den deutschsprachigen Ländern gerichtet werden (Stichwort: Übersetzen).

Bisher sind erschienen:

SAXA 1: Georg GIMPL, Gruppenbild mit Haken. Bedenken zur (Ausländer-)Germanistik in Finnland. 32 S. Vaasa 1989. ISBN 951-95422-0-5

SAXA 2: Eberhard HAUFE, Bobrowskis Konzeption eines *Sarmatischen Divan* und die Genese der Gedichtbandtitel *Sarmatische Zeit* und *Schattenland Ströme*. 24 S. Vaasa 1989. ISBN 951-95422-1-3

SAXA 3: Alfred KELLETAT, Annäherung an zwei Gedichte Paul Celans. 'Niedrigwasser' (1958) – 'Lila Luft' (1967). 28 S. Vaasa 1990. ISBN 951-95422-2-1

SAXA 4: Henrik NIKULA, Warum sind literarische Texte linguistisch interessant? 28 S. Vaasa 1990. ISBN 951-95422-3-X

Pro Jahr sollen in der Reihe SAXA weiterhin zwei bis vier Hefte im Umfang von 24 bis 36 Seiten erscheinen. Da sich die Reihe finanziell selbst tragen muß, sind wir auf Unterstützung durch Abonnenten angewiesen. Es ist für uns daher eine sehr große Hilfe, wenn Sie beiliegenden Bestellzettel an uns zurücksenden.

Mit freundlichen Grüßen aus Vaasa!

(Andreas F. Kelletat)

IN

SALZBURG, AUSTRIA, OCTOBER 26 - 28, 1990

- Organisers Dr Georgi Lozanov, Centre of Suggestology and Development of Personality, Sofia University "Kliment Ohridski", Sofia, Bulgaria. Stiftelsen Pedagogisk Utveckling, Tierp, Sweden.
- Questions Questions about the conference can be replied by Stiftelsen Pedagogisk Utveckling, Box 30, S-815 00 TIERP, Sweden. Tel +46 293 133 77.
- Location Congress Center in Salzburg, Auerspergstrasse 7, A-5020 SALZBURG, Austria. +43 662 765 11.
- Conference fee SEK 1250. The fee includes only participation in the conference.
- Registration Send registration form below together with payment (a commercial check on SEK 1250 drawn on a Swedish bank) to Stiftelsen Pedagogisk Utveckling. Please, register before Sep 30, 1990.
- Accommodation If you need help with accommodation in Salzburg you can turn to Salzburg Congress Center.
- Language The conference will be in English.
- Information So far participants from 17 countries have registered.

LOUIGUST TRYCKERI AB TIERP

To
STIFTELSEN PEDAGOGISK UTVECKLING
Box 30
S-815 00 TIERP SWEDEN

REGISTRATION FORM

Date _____

Yes, I would like to register for the International Conference on Suggestopedia in Salzburg, October 26 - 28, 1990. A check drawn on a Swedish bank is included in this letter.

I would also like to contribute with a presentation on the following topic:

.....
.....

First name _____ Family name _____

Address _____

Profession _____

Telephone _____ Signature _____

It will not be possible for me to attend the conference but I am interested in buying the conference proceedings.

Box 30

S-815 00 TIERP SVERIGE +46-(0)293-133 77

PRESENTATION

of

NEWS

on Suggestology
and Suggestopedia
in the Teaching of
Foreign Languages

Lectures with demonstrations
by

Foto: Birgitta Gervig

Doc. Dr. EVELYNA GATEVA HINKOVA
SOFIA UNIVERSITY "KL. OHRIDSKI"
Center of Suggestology and
Development of Personality

Sofia 1000
15 Ruski Bd.
tel. 71 151 (286)

Sofia, Nadejda I
Bl. 125 B ap 51
tel. 32-94-97

Prof. Dr. GEORGI LOZANOV

Office:
Sofia University "Kl. Ohridski"
Center of Suggestology and
Development of Personality
15 Ruski bd., 1000 Sofia, Bg.
tel.: 71-151

Private:
Bg., 1000 Sofia
P. O. B. 1106
tel.: 56-12-96

Where and when Contact person

Geneva
Nov 2 - 4 1990

Suzanne Savoyat *
Case postale 23
1224 Chêne-Bougeries/Genève, Switzerland
+41-22-48 60 56 preferably 9 - 14

Schedule

20 lessons, each 45 minutes
Friday 17.00 - 18.00 Registration
Friday 18 - 19.30, 19.45 - 21.15
Saturday 09.00 - 10.30, 11.00 - 12.30, 14.30 - 16.00, 16.15 - 17.45
Saturday 09.00 - 10.30, 11.00 - 12.30, 14.30 - 16.00, 16.15 - 17.45

Language

The presentation will be in English

* Suzanne Savoyat is director of Centre de Suggestopédie in Geneva

Registration

- I a Check with contact person if there is still place available.
 b Send registration form together with payment in a registered letter to Stiftelsen Pedagogisk Utveckling. Payment must be made by a commercial check (not a personal check, not a eurocheck) or by money order on the total amount in Swedish currency (SEK 3000) to Stiftelsen Pedagogisk Utveckling, Box 30, S-815 00 TIERP, SWEDEN. We would like to receive the payment not later than 30 days before the beginning of the presentation. When payment is received your place is guaranteed. Receipt on payment will be sent as soon as money is received. We ask you to bring the receipt to the registration of the presentation.

Authorship rights
of the lecturers

The presentations are made possible through an agreement between Sofia University and Stiftelsen Pedagogisk Utveckling. The agreement states: "The Foundation takes the obligation to preserve the authorship rights of the two lecturers in connection with the seminars, not to allow the recording in video, audio and other materials without a respective contract, to inform the participants in the seminars not to publish in any form the information at their disposal during the training without a contract with the lecturers." This, however, does not mean that notes cannot be taken or that the presented information cannot be brought to scientific or journalistic discussion.

General
information

Much of the advertisement for suggestopedia has so far been misleading, which has been pointed at and regretted by Dr Lozanov during his seminars, as he has not been able to influence or correct this. According to Dr Lozanov, learning takes place 2 - 3 times faster for the average adult student as compared to the results achieved with conventional methods, if the teacher has a very good knowledge in the target language and is very skilful in the use of the suggestopedic method and is using very well elaborated suggestopedic teaching materials.

For a deeper understanding of suggestology and suggestopedia and for certification as a teacher on different levels a thorough training is necessary. To become a suggestopedic teacher is to get a new profession, according to the originators of the method. Certification as a suggestopedic teacher on the first level requires a) participation in the first Italian course as a student during 20 days, b) lectures on suggestology and suggestopedia, psychotherapy, psychiatry, music, art and other subjects that relate to suggestopedia. A special type of voice training is also necessary. The lectures will be given parallel to the Italian course and for 10 days more, c) teaching a course of your own under continuous guidance during one month. Successful completion of a, b and c will provide the teacher with certification on the first level.

CONFERENCES

Salzburg

Oct 26 - 28 1990, International Conference on Suggestopedia, Dr Georgi Lozanov, P.O. Box 1106, 1000 Sofia, Bulgaria and Stiftelsen Pedagogisk Utveckling, Box 30, S-815 00 TIERP, Sweden, +46-293-133 77.

Paris
Reading
Seattle

Nov 9 - 11 1990, CNS, Bureau 525, 149 rue Saint Honoré, 75001 Paris, France +33-1-42 60 35 20

March 22 - 24 1991, Pathways to Potential, SEAL, Forge House, Kemble, Glos GL7 6AD Great Britain, +44-285 770 635

April 25 - 28 1991, SALT, SALT Conference Headquarters, 3028 Emerson Ave South, Minneapolis, MN 55408, USA, +1-612-827 4856.

To
Stiftelsen Pedagogisk Utveckling
Box 30
S-815 00 TIERP
SWEDEN

REGISTRATION FORM

Hereby I register for the PRESENTATION in Geneva.

Payment by commercial check is included in this letter.

I also recognise the authorship rights of the lecturers. I expect full repayment of the seminarfee, if the seminar with drs Lozanov and Gateva for any reason will not take place.

Namn _____

Address _____

Telephone _____

Signature _____ Date _____

STIFTELSEN PEDAGOGISK UTVECKLING

Box 30

S-815 00 TIERP SVERIGE +46-(0)293-133 77

3 dagar med

L O N N Y G O L D

In English!

1 - 3 februari 1991

- Plats Vuxenskolan, Kungsängsgatan 12, Uppsala, 3 minuters promenadväg från järnvägs- och busstation.
- Schema Fredag och lördag 09.00 - 17.30. Söndag 09.00 - 15.30.
- Kursavgift 2250 kr inklusive kaffe . Luncher ingår ej.
- Anmälan och betalning Sänd oss kursanmälan som är bindande snarast. Betala in kursavgiften stiftelsen tillhanda senast 15 december 1990 till vårt postgirokonton 433 62 42 - 5.
- Kursledare Lonny Gold, grundare av den franska organisationen Centre National de Suggestologie och verksam i sitt språkföretag Trajectoires Associées har lång erfarenhet av suggestopedi. Förutom att man utbildar personal i franska utrikesministeriet hör också följande företag till kunderna: SAAB-SCANIA, la 3-M, SCHLUMBERGER INDUSTRIES, la CAISSE NATIONALE DE CREDIT AGRICOLE, MATRA ELECTRONIQUE, VICKERS-RONEO, ABEX, la MUTUELLE SOCIALE AGRICOLE, POCLAIN, DIGITAL, AUHELAIN, LEBRANCHU, LES CABLES DE LYON, FRUEHAUF, SAUPIQUET, le CREDIT LYONNAIS, L'AMY S.A., FRANCE TELECOM (Paris et Marseille), GROUPAMA, BRAMPTON RENOLD SA, le CJD (P.A.C.A. et Oise), le CESI (Arras et Nantes), COURTAULDS, l'ESSEC, SUN MICROSYSTEMS ainsi que

Kursinnehåll Här några exempel ur kursinnehållet på intressant information och utvecklande övningar:
 Lördag 09.00-10.30: Lekar för att upptäcka den bild av oss själva som vi projicerar på andra. Lekar för att utveckla och bättre "läsa" kroppsspråk. Att intuitivt uppfatta vad som pågår i en grupp genom rollspel. 11.00 - 12.30: Att utveckla förmågan att identifiera vad människor är genom arbeten med foton och genom att dela intryck och tolkningar. Lekar för att utveckla metodisk intuition. Tekniker för indirekt korrektion som kan användas i alla klasser och ämnen. 14.00 - 15.30: Tekniker för introduktion av aktiviteter för att erhålla stöd från elever och för att påverka deras energinivå. Länkar mellan olika känslor och känslolosekvensers ordningsföljd. Användning av humor och paradox för att kortsluta linjär rationalitet.

Till
Stiftelsen Pedagogisk Utveckling
Box 30
815 00 TIERP

KURSANMÄLAN

Härmed anmäler jag mig till kursen 3 dagar med Lonny Gold den 1 - 3 februari 1991. Anmälan är bindande.

Namn.....

Adress.....

Tel..... Underskrift.....

**TENTH ANNUAL EMU CONFERENCE
ON
LANGUAGES AND COMMUNICATION
FOR WORLD BUSINESS AND THE PROFESSIONS**

(A Conference on Languages for Specific Purposes - LSP)

Wednesday, April 3 - Friday, April 5, 1991
Post-Conference Workshops, Saturday, April 6, 1991
Ypsilanti, Michigan USA

A CALL FOR PROPOSALS

Papers (10-30 minutes in length)
Concurrent Sessions (90 minutes in length)
Post-Conference Workshops (3 hours in length)

PROPOSAL DEADLINE: FRIDAY, OCTOBER 26, 1990

MAILING ADDRESS FOR SUBMISSION OF ALL PROPOSALS

NOTE: To be considered, you must indicate that your proposal is for ONE of the following: either a PAPER or a SESSION or a post-conference WORKSHOP. Parties interested in submitting proposals for more than one kind of activity are invited to do so, but separate proposals must be made for each one.

For further information, and for the submission of proposals for papers, sessions and post-conference workshops, please write or call:

MAILING ADDRESS: EMU Conference on Language for World Business
World College, 307 Goodison Hall
Eastern Michigan University, Ypsilanti, MI 48197
(313) 487-2414

Decisions regarding the conference program and post-conference workshops will be finalized by the end of November. Submitters of successful proposals will be notified by early December and will be asked to make a commitment to participate in the conference by Friday, December 14, 1990.

VICTORIA COLLEGE

University of Toronto

FIRST ANNOUNCEMENT:

INTERNATIONAL SOCIETY OF APPLIED PSYCHOLINGUISTICS CONFERENCE

to be held at Victoria College
University of Toronto
Toronto, Ontario, Canada

on

July 16-21, 1991 (Preconference workshop on
intercultural education on July 14 and 15, 1991)

Featured plenary speakers: T. Slama-Cazacu, R. Titone, M. Spoelders, W. Rivers, J. Kasper, H. Dechert, J. Prucha, M. Swain, J. Cummins, J. Lantolf, M. Siguan, and others.

General theme of the conference: *Research Trends in Applied Psycholinguistics*

Special sessions: Cross-cultural analysis in communication; Word and image in message decoding; Transfer processes in second language acquisition; Psycholinguistic features of phonetic processes; Translation (written and oral); Speech processes and artificial intelligence research; Personality and speech; Comprehension processes.

CALL FOR PAPERS

Send an abstract of 100-150 of your paper (10 copies) to: *Prof. Dr. Renzo Titone, Department of Educational and Social Psychology, University of Rome "La Sapienza," Via degli Apuli 8, 00185 Roma, Italy.*

Deadline for submission: November 15, 1990.

Acceptances: Mailed out in December, 1990.

Preconference registration form p. 50.

MAN & THE MEDIA IV: CALL FOR PAPERS

Following a series of three successful conferences in Frankfurt (1984), Saarbrücken (1986), and London (1989) and in cooperation with **CALL Austria, the Scientific Commission on Educational Technology and Language Learning (CETaLL)** of the **Association Internationale de Linguistique Appliquée (AILA)** will stage its **4th Man & the Media-Symposium** from 5 - 7 August 1991 in Vienna.

CALL Austria, the local organizer is a recently founded group of researchers and practitioners who specialize in computer-assisted language learning.

As **Man and the Media IV** will take place just before the **FIPLV Congress**, it is hoped that foreign-language methodologists on their way to Pécs (Hungary) will stop over in Vienna and participate in the deliberations of their more technically minded colleagues. As in previous years the working languages will be English, French and German.

Prospective active participants are invited to submit 1-page abstracts of papers dealing with media, new and old, and their influence on our daily lives, specially in the context of (foreign) language learning and teaching. The 1991 **Man & the Media-Symposium** does not have a special theme. The organizers hope that a great variety of papers on all sorts of media (audio, video, language labs, newspapers, overhead projectors, radio, (satellite) television, (feature) films etc.) will be offered, but it is clear that the computer and its applications in language teaching will be in the forefront.

For the first time in the history of the **Man & the Media-Symposia** a moderate conference fee will be charged: participants pay ÖS 250.- and receive in return the **Conference Proceedings free of charge**. The latter will be published as a special number of **CALL Austria's** newsletter.

Participants also receive free of charge a pre-publication containing the abstracts of papers accepted for presentation. To make these appear as uniform as possible the abstracts submitted should conform to the following stylesheet:

- 1.) Use DIN A4 plain paper.
- 2.) Give your name, institutional affiliation and mailing address in the top right corner.
- 3.) Print title of paper in CAPITAL LETTERS below.
- 4.) Print abstract below (single-spaced). Do not use indentations.
- 5.) If different from language used for abstract indicate the language the paper will be read in at bottom of page.

There are limited funds for a few invited speakers. All other participants must be prepared to pay for their own travel and accommodation.

The **deadline** for the submission of abstracts is January 31, 1991.

The screening committee will sit in February 1991. The authors of papers accepted for presentation will be notified in early March.

Abstracts should be sent to:
 Dr. Günter Schmid, President
 CALL Austria
 Unterer Schreiberweg 12
 A-1190 Vienna, Austria

The Institute for Technology & Linguistics at Eindhoven University and the Institute for Inter-Ethnic Management associated with Nymegen University will organize the

FIRST EUROPEAN SUMMER UNIVERSITY on Business Communication and Inter-Ethnic Management

Date: July 1 - 6, 1991

Place: the Netherlands

Topics will be:

1. Business communication development in Europe in the 1990's: from culture general to culture specific
2. Inter-Ethnic human resources management: cultural differences and organizational effectiveness

For more information and/or reaction please contact:

on Business Communication:

Vincent Merk
 Eindhoven University
 P.O. Box 513
 5600 MB EINDHOVEN
 The Netherlands
 Tel. +31-40-47.29.11
 Tel. +31-40-47.38.40
 Fax. +31-40-44.98.75

on Inter-Ethnic Management:

Jan Verhoeven, Simon Ririhena
 or Jan Hoogsteder
 Institute for Inter-Ethnic
 Management
 P.O. Box 31070
 6503 CB NYMEGEN
 The Netherlands
 Tel. +31-80-52.88.10
 Fax. +31-80-54.00.90

INTERNATIONAL CONFERENCE

LANGUAGE EDUCATION : INTERACTION AND DEVELOPMENT

30 MARCH - 1 APRIL 1991

Huê : VIETNAM

This conference provides a unique opportunity for those in the field of language in education to meet in Vietnam to exchange ideas. Its themes - interaction and development - refer to language specifically, to educational theory and practice, and to sociocultural exchange generally. Its aims are to promote international understanding and to stimulate new approaches to the teaching of languages, especially through the appropriate application of new technologies in developing countries.

The support of the Australian International Development Assistance Bureau and the Australian Embassy in Vietnam is gratefully acknowledged.

CONFERENCE THEMES include: Language and education in its social and cultural contexts; cross-cultural understanding and language learning; recent technology in language learning; materials for language learning; discourse analysis and its educational applications; language policy; modern language teaching for Asian students; language assessment; language and international understanding.

PLENARY SPEAKERS	Emeritus Professor Professor Professor	Michael Halliday Christopher Candlin Michael Clyne Jonathan Anderson	University of Sydney Macquarie University Monash University Flinders University
---------------------	---	---	--

REGISTRATION FEES: (including volume of abstracts, morning & afternoon teas)	Discount rate	(before 1 October 1990)	\$Aust 220
		(before 16 December '90)	\$Aust 270
	Normal fee	(after 16 December 1990)	\$Aust 320

TRAVEL: The official travel consultants and agents are Australian Airlines in connection with Jetabout of QANTAS. Further arrangements on 'packages' for travel to and within Vietnam will be announced shortly. The venue, Huê, is one of the most charming cities of Vietnam, with its famous Perfumed River, its Imperial temples and palaces, its beautiful surrounding countryside and its adherence to traditional ways. Although travel for tourists in Vietnam has improved recently, should circumstances arise that guaranteed delegate access to Huê becomes impossible then Ho Chi Minh City will be the alternative venue.

Convenors:	Dr Nguyễn Thế Huu Professor Jonathan Anderson Mr Mike McCausland	Huê College of Teacher Education Flinders University Tasmanian State Institute of Technology
------------	---	---

Expressions of interest in attending or giving a paper are invited immediately. Return the tear-off slip below and you will be included on the mailing list for a monthly newsletter indicating progress in the organisation of the conference, dates for submission of abstracts etc. Registration forms will be distributed at the beginning of August 1990.

International Conference - Language Education : Interaction & Development

I intend to participate in
 offer a paper at the conference and wish to be placed on the mailing list for regular information concerning it.

Name:

Send this slip to:

Address:

Mr Mike McCausland
 Co-convenor, Language Education Conference
 School of Education, TSIT
 P.O. Box 1214, Launceston,
 Tasmania, Australia 7250
 Phone 003 26 0245 / Fax 003 26 3664

ENGLISH SUMMARY

In the Editorial, acting director Pirkko Muikku-Werner from the LCFU discusses the importance of teaching writing skills in the mother tongue. The fashionable discussion on internationalisation and the consequent emphasis on foreign language teaching has partly set aside one of the current problems at the universities, that of delayed graduation resulting from the difficulties encountered by students in writing their M.A. theses. The main problem in writing a thesis is no longer the inability to use sources in a foreign language but the fact that students are unaccustomed to scientific modes of writing. Students are given instruction in the mother tongue, including writing, but the timing of the courses is often wrong and emphases misplaced. As the ability to write scientific text is not dependent on language used, it would be natural to develop writing skills first in the mother tongue and then, or simultaneously, in foreign languages. Cooperation between teachers of the mother tongue and foreign language teachers is essential for developing skills for academic writing.

Acting director Pirkko Muikku-Werner reports on a seminar arranged by the Helsinki University Language Centre to celebrate the 350 anniversary of the University, 17.9.1990. The theme of the seminar was the challenges of the future to language teaching at the universities. The opening speeches by Minister of Education Ole Norback and Vice Rector Nils-Erik Saris was followed by a panel discussion in which the participants emphasised the increasing importance of knowledge of languages in the changing world, and discussed the need for teaching social and cultural skills alongside academic and professional language skills, the possibilities of integrating language studies with subject-specific studies, and cooperation between teachers of the mother tongue and foreign language teachers. In the afternoon, talks were given by Academician Nils Erik Enkvist on text linguistics and language centre teaching, Prof. Viljo Kohonen on language pedagogy and teaching methods, and Prof. Kimmo Koskenniemi on computer-assisted language teaching, with special emphasis on morphological descriptions.

The speech of Chief Secretary Jaakko Numminen (Ministry of Education), read at the Helsinki University Language Centre seminar, deals with the future of university-level language teaching. Numminen stresses the importance of mastering foreign languages both for academic and professional purposes in the era of internationalisation. The curriculum reform of the '70's standardised language requirements at the universities which led to comprehensive language teaching and the founding of the language centres; this, according to Numminen, was among the most positive outcomes of the reform. Since then, teachers and language experts at the language centres have done valuable work in developing language teaching methods and materials. In the future, however, the range of languages provided must be widened to meet the needs of international contacts. In this the schools will have a crucial role as they provide the basis for further language studies. At present, English is dominant among the foreign languages taught, but there is a growing demand for people who master other European languages, such as German, French and Russian. Changes proposed to the school curriculum will mean that in the future students with knowledge of these languages will enter the universities, and this in turn will influence university-level language teaching. Spanish and Italian will also gain in importance, as will non-European languages. The Helsinki University Language Centre has been able to provide courses in several non-European languages, and their work should be further supported. There will also be an increase in the number of foreign students coming to Finland which will require resources for developing the teaching of Finnish and Swedish as foreign languages, and for providing subject-specific instruction in English and later in other languages. All this will naturally enhance the significance of language teacher training as their role is crucial in meeting the challenges of the future.

In his article about activity-oriented foreign language teaching in the field of economics, Jürgen Matthies from the Jyväskylä University Language Centre discusses the theoretical background and pedagogical implications of the "learning by doing" approach. Activity-oriented instruction is characterised at least by the following features: students plan and carry out a task, and reach an applicable solution; students are responsible for the activities; learning has several dimensions, it is cognitive, affective and oriented towards real language use, i.e. the traditional triad of head, heart and hand plays an important role. The approach is based on the Soviet theory of activity and Anglo-American developmental psychology. In language teaching, activity orientation can be realised, for example, by situational instruction (persons, objects and events are tied to an identifiable situation), by media-assisted instruction (radio, video, computer etc), by utilising the students' experiences and knowledge, by varying the activities (role-play, simulations, case studies, posters), and by making communication public (the use of notice boards to publicise the results of the activities, etc).

ILMOITTAUTUMISLOMAKE

AFinLA:n 20-vuotisjuhlasymposium

Jyväskylän yliopisto
16.-17.11.1990

Ilmoittaudun AFinLA:n 20-vuotisjuhlasymposiumiin.

Nimi: _____

Osoite: _____

_____

_____

Osallistun perjantaina illanviettoon.

Olen maksanut illanvietosta 60,- postisiirtotilille 5156 234.

Palautusosoite: AFinLA/Mervi Eloranta
Jyväskylän yliopisto
Englannin kielen laitos
Seminaarinkatu 15
40100 Jyväskylä

REGISTRATION FORM

3rd Finnish Seminar on DISCOURSE ANALYSIS

University of Jyväskylä
15-16 November 1990

I intend to participate in the 3rd Discourse Analysis Seminar.

Name _____

Address _____

Telephone _____

Please return this form soonest possible.

To be returned to: University of Jyväskylä
Department of English/Tellervo Keto
Seminaarinkatu 15
40100 Jyväskylä

Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus - FINTRA
Kielikoulutus
Kasarmikatu 44
00130 HELSINKI

SITOVA ILMOITTAUTUMINEN 47

KIELIKOULUTUKSEN IDEAPÄIVÄ 27.11.1990

Nimi _____

Arvo/ammatti _____

Tehtäväalue _____

Yritys/
koulutuslaitos _____

Osoite _____

Puhelin toimeen _____ kotiin _____

Postita lomake osoitteella: Kansainvälisen kaupan koulutuskeskus - FINTRA,
Kasarmikatu 44, 00130 HELSINKI
Lisätietoja: Kielikoulutus, puh. 90-659 322.

Päiväys ja allekirjoitus

_____ / _____ 1990 _____

VAASAN KORKEAKOULU
Kielten laitos
Kimmo Forsman
Raastuvankatu 31
SF 65100 VAASA
Tel. 961-248 110

GERMANISTISCHE FORSCHUNGEN ZUM LITERARISCHEN TEXT

3. Arbeitstagung, 19.-21. April 1991, Vöyri / Vörå

ANMELDUNG

(bitte bis spätestens 10.12.1990 nach Vaasa schicken!)

NAME _____

INSTITUTION (Adresse, Telefonnummer, Telefax) oder PRIVATADRESSE (falls das 2. Zirkular dorthin geschickt werden soll)

_____

_____

Ich möchte ein Referat halten: JA NEIN 20 Minuten 45 Minuten

Thema: _____

_____

Ich möchte an dem Arbeitskreis "Grammatik des Verses" teilnehmen JA

Teilnahmegebühr (Bus Vaasa-Vöyri-Vaasa; Unterkunft; Verpflegung; Konferenzgebühr); bitte ankreuzen, welche Unterkunft gewünscht wird (Die Kategorien A und C sind erfahrungsgemäß rasch ausgebucht, bitte frühzeitig anmelden!):

A	Jugendherbergsähnliche Unterkunft (Doppelzimmer)	450 FIM	☐
B	Hotel, Doppelzimmer	750 FIM	☐
C	Hotel, Einzelzimmer	950 FIM	☐
D	Jugendherbergsähnliche Unterkunft (Studenten)	300 FIM	☐

SAXA
Germanistische Forschungen zum literarischen Text
Vaasan korkeakoulu
Kielten laitos (saksa)
PL 297
SF-65101 Vaasa

NAME / INSTITUTION

_____

ADRESSE

_____

_____

Hiermit bestelle ich:

☐	SAXA 1 (Gimpl, Bedenken)	30 FMK
☐	SAXA 2 (Haufe, Bobrowski)	30 FMK
☐	SAXA 3 (Kelletat, Celan)	30 FMK
☐	SAXA 4 (Nikula)	30 FMK
☐	SAXA-Abonnement (Heft 1 folgende)	à 30 FMK

Bestellungen zur Fortsetzung können jederzeit gekündigt werden.

Datum

Unterschrift

_____

THIRD ISAPL INTERNATIONAL
CONFERENCE

Victoria College
University of Toronto
Toronto, Canada

July 16-21

Preconference Registration:

NAME.....

MAILING ADDRESS.....

.....

.....

I wish to reserve accommodation at Victoria College
(Enclose application form as per flier)

I do not wish to reserve accommodation at Victoria College

I would like information about local hotels

I will make my own accommodation arrangements

.....

Please fill-out and send with \$40 (Canadian)* to:
(Please include accommodation reservation form if applicable)

M. Danesi
NF 217
Program in Semiotics
Victoria College
University of Toronto
Toronto, Ontario
M5S 1K7
Canada

*Registration at the Conference: \$50 (Canadian)

.....

KORKEAKOULUJEN KIELIKESKUKSEN HENKILÖKUNTA:

Pirkko Muikku-Werner 603 529

Eila Pakkanen (sihteeri) 603 530

Tutkijat:

Hannele Dufva 603 535

Ari Huhta 603 539 huhta@finjyu.bitnet

Sirkka Laihiala-Kankainen 603 541

Minna-Riitta Luukka 603 533 luukka@finjyu.bitnet

Eva May (vv. 1.4.91) 603 543

Tuija Nikko 603 536 tnikko@finjyu.bitnet

Timo Sikanen 603 540 sikanen@finjyu.bitnet

Helena Valtanen 603 542

Sabine Ylönen 603 534 saby1@finjyu.bitnet

Kanslia, julkaisujen myynti:

Sinikka Puoliväli

Sirkka-Leena Salo 603 520

Nauhoitepalvelu:

Maija Tumpila 603 525

Markku Helin (video) 603 524